

ELSŐ KÉZBŐL A HADERŐRŐL!

magyar HONVÉD

www.honvedelem.hu

A Honvédelmi Minisztérium magazinja – 2014. május XXV. évf. 5. szám – 390 Ft

**PEGAZUS
ÉGEN ÉS FÖLDÖN**

97708565300614005

28

IGENCSAK HANGOS LEHET EGY TÖBB HÓNAPOS FELKÉSZÜLÉST KÖVETŐ ÉLESLÖVÉSZET, HA AZT A TATAI MH 25. Klapka György Lövészdandár 11. Harckocsi-Zászlóalja tartja. A T-72-es harckocsik 125 milliméteres ágyúiból óriási dördüléssel indultak útjukra a gránátok.

31 Besenyei Péter egy régi álmát valósíthatta meg Kecskemén: a hangnál is gyorsabban repülhetett.

38 Az elmúlt húsz év legnagyobb szállítási feladatát jelentette a Várpalotai Kihívás 2014 elnevezésű gyakorlat.

46 Az első világháborúhoz, milliárd tragédiájához diplomáciai és katonai konfliktusok sora vezetett el.

A MAGYAR HONVÉD MAGAZIN KÖVETKEZŐ SZÁMA 2014. JÚNIUS 13-ÁN JELENIK MEG.

HADERŐ

Egységben az erő	4
Calózkergetés	8
Emberhalászat	12
Missziós hírek	14

NAGYVILÁG

Újra Washington	16
Áprilisban történt	20
Csúcsra járatva	24
Gránátosó	28
Álomrepülés	31
Pegazus égen és földön	35
Várpalota Challenge 2014	38

SEREGSZEMLE

HADITECHNIKA

Mozgó páncél	42
--------------	----

HÁTORSZÁG

Hatalmi játszmák	46
Sörért vett harckocsitető	50
Üdvözet Makóról	54
Újjászülető üdülő	57
Közérdekű	60
A terrorizmus csapdájában	61
Honvédszobor a névtelen hősöknek	62

50 Van, amikor a második világháborús harckocsi-alkatrész néhány korsó sörért cserébe kerül a gyűjtőhöz...

A Honvédelmi Minisztérium magazinja XXV. évfolyam 2014. 5. szám

Kiadja a HM ZRÍNYI Térképészeti és Kommunikációs Szolgáltató Közhasznú Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság.

Felelős kiadó: DR. BOZSONYI KÁROLY ügyvezető

Nyomtatás: A kft. saját nyomdájában

Felelős vezető: A kft. ügyvezetője

Szerkesztőség: 1087 Budapest, Kerepesi út 29/B Postacím: 1440 Budapest, Pf. 22 Tel.: 459-5315, HM: 27-913 fax: 459-5351 E-mail: magyarhonved@armedia.hu

Főszerkesztő:

SZABÓ BÉLA

Olvasószerkesztő:

M. TÓTH GYÖRGY

Lapszerkesztők:

TRAUTMANN BALÁZS, FEITH LÁSZLÓ

Régió-tudósítók:

GALAMBOS SÁNDOR, KÁLMÁNI GÁBOR

Fotóriporterek:

DÉVÉNYI VERONIKA, GALOVTSIK GÁBOR, KRASZNAI-NEHREBECCZY MÁRIA, RÁCZ TÜNDE (KÉPSZERKESZTŐ), TÓTH LÁSZLÓ

Tervezőszerkesztő:

GRÓF ISTVÁN

E HAVI MAGAZINUNKAT

TRAUTMANN BALÁZS SZERKESZTETTE

Borítófotó: Ráczi Tünde

ISSN: 0865-6932

Lapunk az Európai Katonai Sajtószövetség (European Military Press Association) tagja

Előfizetésben terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlapüzletága (1008 Bp. VIII., Orczy tér 1.), előfizethető valamennyi postán, kézbesítőknél, e-mailen: hirlap-elofizetes@posta.hu, faxon: 303-3440.

További információ: 06-80-444-444

Továbbfejlesztett együttműködés

EGYSÉGBEN AZ ERŐ

A GAZDASÁGI VILÁGVÁLSÁG A VÉDELMI TERÜLETEN IS SZOROSABBÁ TETTE A V4-EK EGYÜTTMŰKÖDÉSÉT. ENNEK JELEKÉNT 2016-BAN KÉSZENLÉTI SZOLGÁLTATBA ÁLL A „VISEGRÁDI ÁLLAMOK” KÖZÖS EURÓPAI UNIÓS HARCCSOPORTJA.

Visegradon, március 14-én írták alá a V4-ek, Magyarország, Lengyelország, Csehország és Szlovákia védelmi miniszterei a közösen felállítandó EU-harccsoportról, a hosszú távú elképzelésekről és a védelmi tervezési együttműködésről szóló megállapodásokat. E kooperáció legfontosabb és leglátványosabb sarokköve: a harccsoport révén a regionális együttműködés katonai szegmensé új dimenzióba lép. Az erről szóló elvi megállapodás 2011-ben kötött meg, a létrehozásra vonatkozó nyilatkozatot pedig Varsóban írták alá tavaly márciusban. A tervezés és az elő-

készítés azonban régebről ered. Maga a koncepció egyébként már az utóbbi két és fél évtized közös történetéből is „adta magát”, hiszen amennyiben a védelmi együttműködés gyökereit vizsgáljuk, a '90-es évek elejére kell visszatekinteniünk. Az először három, majd Csehszlovákia kettéválásával négy visegrádi ország az euroatlanti integrációs folyamatban is igyekezett közösen fellépni, és együttesen képviselni érdekeit. Az összehangolt NATO-, majd európai uniós csatlakozás e politika és koncepció sikeres, gyümölcsözhető voltát igazolta.

SOKOLDALÚ ALKALMAZHATÓSÁG

Az EU harccsoportjai elsősorban vészkészítési feladatokra alkalmazható, komplex, összhaderőnemi szemlélettel felállított egységek. Ebből fakadóan széles spektrumban képesek végrehajtani különböző katonai műveleteket akár gyorsan és könnyen telepíthető, összeszokott alegységekből álló belépő erőként, akár stabilizációs erőként. Mindez a gyakorlatban azt jelenti, hogy konfliktusmegelőző szerep, illetve „szétválasztó” funkció betöltésére, valamint bi-

A cseh haderő DANA 152 mm-es önjáró lövege.

get vállalt a védelmi kiadások csökkentésének megállítására, illetve a gazdasági teljesítőképesség függvényében azok emelésére is, közelítve a mértéket a NATO által javasolt szinthez. E tendencia hazánkban már megkezdődött, hiszen egy 2012-ben elfogadott stratégiai fejlesztési terv értelmében 2013 és 2015 között nem csökken a honvédelmi tárca költségvetési támogatása, 2016-tól pedig a GDP részarányában évi legalább 0,1 százalékkal nő, hogy 2022-re elérje az európai szövetségesek átlagát jelentő 1,4 százalékot. Emellett a V4-miniszterek megállapodtak a szorosabb védelmi tervezési együttműködésben, az oktatási és kiképzési kooperáció elmélyítésében is.

zonyos humanitárius műveletekben való részvételre, tanácsadói szerep elvállalására egyaránt képesnek kell lenniük. Vagyis a négy „visegrádi állam” mintegy háromezer fővel megalakuló közös hadereje önállóan hajthat végre európai uniós katonai műveletet; mindemellett a keretnemzeti vezetők szerepét Lengyelország látja majd el.

Az előkészítéshez rendelkezésre állnak a korábbi és a jelenlegi EU-harccsoportokat felállító országok, így például az észak-európai államok tapasztalatai, az egyéb regionális kooperációk, például az Északi Védelmi Együttműködés (NORDEFCO) gyakorlata is.

A hosszú távú elképzeléssel Budapest, Varsó, Prága és Pozsony kötelezettsé-

Az Egyesült Államokból érkezett a lengyel haditengerészet ORP GENERAL TADEUSZ KOSCIUSZKO fregattja.

Hamarosan elbúcsúznak a cseh légierő Hind-jai is.

A szlovák hadsereg is komoly kiképzési segítséget kapott NATO-szövetségeseitől.

ÁTFOGÓ MEGKÖZELÍTÉS

Utóbbi tekintetében máris komoly munka folyik: ennek jegyében tárgyaltak nemrég Magyarországon a V4-ek, illetve a térség kiképzési főnökei is. A mostani szakaszban különböző technikai részletkérdések kimunkálásával foglalkoznak a szakemberek, de magyar kezdeményezésre hamarosan elkészül egy közös kiképzési katalógus is az erők fókuszálása, illetve a gyümölcsöző tapasztalatszeres céljából. A V4-országok a jövőben éves rendszerességgel tartanak majd közös hadgyakorlatokat; az elsősre 2015-ben, egy nagyszabású NATO-gyakorlathoz kapcsolódva kerül sor.

Északi szomszédunk szintén modernizálta T-72-es harckocsijait.

A lengyel hadsereg is részt vett az iraki NATO-hadműveletben.

A közös gondolkodás egyébként átfogó természetű, és természetesen nem korlátozódik kizárólag a fent említett szegmensekre. A V4-ek politikai és katonai döntéshozói, szakértői az utóbbi években folyamatosan egyeztettek arról, hogy melyek még azok a képességek, illetve területek, amelyekben további együttműködés alakulhatna ki. Korábban lehetséges közös pontként merült fel a helikopterképesség, a pilótaképzés, a logisztikai együttműködés, az egyéni felszerelések, valamint a vegyi védelmi képességek területe is. Közös humanpolitikai munkacsoport is működik a védelmi szféra kérdéseit illetően, sőt, a katonai érdekvédelmi szervezetek is rendszeresen tartanak „négyes” konferenciákat. A szakértői együttműködés a békefenntartás stratégiai elképzelése-

A magyar légierő JAS-39EBS HU Gripen vadászbombázóinak köteléke.

inek egyeztetésétől a felmerülő gyakorlati kérdésekig számos területet ölel át. Talán nem is szükséges külön megjegyezni, anyagi szempontból mennyi-

re fontosak a kölcsönös munkamegosztásra és tapasztalatszerésre épülő kooperációs formák, amelyek egyébként összhangban vannak az európai uniós

pooling & sharing (a védelmi képességek csoportosításának és megosztásának elve) és ennek szövetségi megfelelője, a smart defence (okos védelem) koncepciójával. A V4 együttműködés ugyanakkor nem pusztán költséghatékonysági szempontból fontos. A közös EU-harcsoport felállításának például nem elhanyagolható szimbolikus jelentősége is van, hiszen négy ország bizonyítja, hogy „nagyobb”, katonai szempontból „fajsúlyosabb” tagállam részvétele nélkül is képes megalakítani és működtetni egy ilyen szervezetet. Másrészt ebben az esetben – a Közép-európai Védelmi Együttműködésre (CEDC) is vonatkozóan – az együttesen nagyobb súlyt képviselő államok hangja „mészbekre hallatszik” az EU-ban. A regionális kooperáció emellett észak-atlanti dimenzióban is növeli a négy ország súlyát. Azt pedig talán szintén nem szükséges külön részletezni, hogy az ukrainai események új hangsúlyt adhatnak a regionális együttműködésnek. Azok hatására ugyanis a történelem olyan fejezeteit volt kénytelen újraolvasni a „világ közvéleménye”, amelyek emléke a V4-ek régiójában még ma is elevenen él.

Az AK-63D gépkarabély továbbra is a magyar lövészkatonák alapfegyverének számít.

KALÓZKERGETÉS

A MODERN KALÓZOKNÁL NEM HALÁLFEJES LOBOGÓ VAN, HANEM MŰHOLDAS TELEFON ÉS RPG-GRÁNÁTVETŐ. GYORSAN, ÁLTALÁBAN PONTOS INFORMÁCIÓK ALAPJÁN CSAPNAK LE, CÉLJUK NEM A GYLKOLÁS, HANEM A VÁLTSÁGDÍJ.

A hajótulajdonosok többsége néhány hetes-hónapos (ritkábban akár egy éven túlra is elnyúló), közvetítőkkel végzett alkudozások után hajlandó kifizetni a kalózok szabta váltságdíjat. De fizetnek, főleg ha a hajó gyomra értékes szállítmányt rejt. A kalózok elleni küzdelem nem egyszerű, részben jogi, részben pénzügyi, részben pedig technikai okok miatt.

No de honnan kerül egy mai kalóz a tengerre? Jellemzően olyan helyekről, tengerpartokról, ahol nagyon gyenge az adott ország központi kormányzatának ellenőrző képessége, vagy éppen nincs is működő kormány (Szomália). Ekkor a hatalom azé, aké a fegyveres erő; ebben a kalózok bizony jobban teljesítenek, mint például a fővároson, Mogadishun kívül szinte semmilyen hatalommal, ellenőrzési lehetőséggel nem bíró somáliai kormány.

A számítások szerint évente 13-16 milliárd dolláros kárt okozó kalózkodás a

tengeri rablóknak igazi üzlet. Az összetett folyamatnak csak a legutolsó, bár leglátványosabb része az, amikor a jellemzően AK-47-eseket és RPG-gránátvetőket használó férfiak a gumicsónak-

ról megrohamozzák a kiszemelt kereskedelmi hajót. A sikeres akcióhoz sok minden kell, például információ a hajók rakományáról, útvonaláról, személynzetéről. A felderítés, a hírszerzés

A tipikus kalózcsoport: civil ruházat, AK-47 gépkarabély, könnyű géppuska és RPG gránátvető.

ma már természetes egy jól szervezett csapat esetében, gyakran beépített ember is segíti a zsákmányra lesőket. Szükség van persze tőkére is: a csapatok felszerelése, a bázis fenntartása, a szükséges eszközök (hajók, fegyverek, élelmiszer, rádiók, GPS navigációs rendszer) beszerzése, majd az elrabolt hajó legénységének fogságban tartása komoly összegeket emészt fel. Egyes elemzések szerint a Szomália körül garázdálkodó kalózcsoportokat Öböl-térségbeli üzletemberek finanszírozzák, akik jól tudják,

befektetésük gyorsan megtérül, miközben a kockázatuk minimális.

VÉTELENŰL?

A kalózok elleni legjobb védelem a veszélyes vizek, tengerpartok elkerülése. Ez azonban nem jelenthet teljes megoldást, hiszen egyrészt a kikötő megközelítése során a partokhoz közel kell hajóznia, még akkor is, ha pontosan tudható, veszélyes vizeken kell haladni. Erre jó példa Nigéria, a Niger deltája, ahol

az olajszállító tankerhajókat előszere-ttel fosztogatják a helyi kalózok. Ilyenkor sokszor nem is a hajóra vetnek szem-et a támadók, hanem a legénység szemé-lyes tárgyaira, pénzére vagy éppen a hajó széfjének tartalmára.

A „maradj távol!” tanácsot akkor is ne-héz betartani, ha a nemzetközi hajózási útvonalak éppen a kalózok miatt veszé-lyes parti vizeken húzódnak. A Malaka-szoros (az Indonézia és Malajzia közöt-ti több mint 800 kilométeres tengerszo-ros) például a történelem során mindig is

Alapfeladat a gyanús csónakok és a benne utazók ellenőrzése.

Megsemmisített kalózhajó.

A kínai TIAN YU 8 halászhajót is elfogták a kalózok.

a kalózok kedvelt terepe volt. A Kína és India közötti áruforgalom is ezen a szoroson hajózható át a legkönnyebben. Az Öböl-térségből Kína és Japán felé tartó olajszállító tankerhajókkal együtt évente 50 ezernél is több hajó halad itt át a világkereskedelem egynegyedét kitevő áruval. A több száz sziget, a számos folyótorkolat remek búvóhelyeket nyújt a kalózok számára. A megnövekedett számú támadásokra válaszul közös „kalózvadász” járőrtevékenységet kezdett Indonézia, Malajzia és Szingapúr: a repülőgépek, az űrhajók és a hadihajók összehangolt műveleteinek köszönhetően mára már visszaszorultak a támadók, bár a hajók elleni támadásokat nem sikerült teljes egészében megszüntetni.

Egy másik lehetőség: a kereskedelmi hajók hatékonyabb védelme. Ma már majdnem minden nagyobb méretű hajón megtalálható a helyzetét és egy esetleges támadást szinte azonnal jelző biz-

tonsági rendszer. Különleges, nagy nyomású fecskendőrendszert is bevetnek, hogy támadás esetén ezzel védekezzenek a fegyverekkel szemben. Az esetleges fegyveres védekezést ugyanakkor bonyolulttá teszi az egyes országok eltérő törvényi szabályozása. Az Egyesült Államok fegyverexportot szabályozó törvényei szerint például minden egyes érintett kikötőnél ideiglenes fegyverexport-engedélyt szükséges szereznie annak a hajónak, amelyik amerikai fegyverekkel védené meg magát. Ez meglehetősen időigényes feladat, s vannak olyan kikötők, ahol ez nem is oldható meg, hogy csak a Kínával szembeni amerikai fegyverembargót említsük. A hajózási vállalatok ezért egy egyszerűbb megoldást választanak: egy külsős biztonsági vállalkozásra, azok fegyveres csapatára bízzák hajóik védelmét. A biztonsági őrök csapata jellemzően modern optikai irányzék-

kal felszerelt gépkarabélyokkal, sörétes puskákkal, vagy akár könnyű géppuskákkal őrzik a veszélyes vizeken haladó hajókat.

Előfordult már, hogy egy-egy állam hadihajója határozottan válaszolt a támadásokra. 2011-ben az indiai haditengerészet INS TABAR fregattja súlylyesztett el egy, a kalózok úszó bázisaként szolgáló, szintén lopott, thaiföldi lobogó alatt működő halászhajót; India szerint a tengeri rablók a fregatt megtámadásával és elsüllyesztésével fenyegetőztek. Az orosz haditengerészet is több esetben hajtott végre akciót a támadni készülő kalózok vagy éppen a már elfoglalt orosz kereskedelmi hajókat ellenőrző fegyveresek ellen.

Ez a kalózhajó sem jelent többé veszélyt.

PAJZS AZ ÓCEÁNON

Az Észak-atlanti Szerződés Szervezete, a NATO minden eddiginél jelentősebb műveletet indított az Indiai-óceán Szomáliához közel eső területein és az Adeni-öbölben, az Afrika szarvánál a nemzetközi kereskedelmi hajózást veszélyeztető kalózok ellen. Elsőként az Allied Protector művelettel nyújtottak védelmet az „ajánlott nemzetközi közlekedőfolyosón” (International Recommended Transit Corridor). Ezt a feladatot a szövetségesi felajánlásokból összeállított két haditengerészeti csoport végezte el. A portugál, kanadai, holland, spanyol és amerikai fregattok alkotta Standing NATO Maritime Group One (SNMG1) 2009. március 24-től június 29-ig, míg a csoportot váltó olasz, görög, nagy-britanniai és török fregattokból, illetve egy amerikai rombolóból álló SNMG2 június 29-e és augusztus 17-e között hajtott végre több akciót a kalózok ellen. Ezt a szövetséges műveletet váltotta fel az ENSZ Biztonsági Tanács határozatára alapozott Ocean Shield: 2009. augusztus 17-e óta vigyázzák a hadihajók a térség vizeinek nyugalmát, a kereskedelmi hajózás zavartalanságát. Az Észak-atlanti Tanács 2014. március 19-én döntött: a műveletet 2014 végéig folytatják, sőt, lehetőséget adtak a meghosszabbításra is. A feladat nehézségét jelzi, hogy

Vízugarakkal a támadók ellen.

csaknem Nyugat-Európáéval megegyező, több mint 2 millió négyzetkilométernyi területet kell ellenőrizni. A művelet parancsnokságát a nagy-britanniai Northwood-ban lévő haditengerészeti NATO-parancsnokságra delegálták. A hajók beléphetnek Szomália felségvizeire, de szárazföldi terület ellen nem indíthatnak akciót. A hadihajók és a nagy hatótávolságú, merevszárnyú haditengerészeti felderítő-repülőgépek folyamatosan figyelik a tengeri forgalmat. A hadihajókról rohamcsónakkal vagy helikopterekkel küldhetnek felfegyverzett egységeket a gyanús vagy az elfoglalt kereskedelmi hajókra, felderített kalóz „anyahajókra”. Az elfogott kalózokat egyezménynek alapján a területileg illetékes hatóságoknak adják át. Éppen ezért a művelet során nem csupán a kalózok támadása-

inak visszaverésére koncentrálnak a szövetség, hanem igyekszik minél jobb kapcsolatot kialakítani az érintett országok parti őrségeivel, haditengerészetével, kormányaival.

Az amerikai, brit, dán, norvég, holland, olasz, kanadai, pakisztáni, japán, ukrán, portugál, spanyol, görög, török, kínai és dél-koreai hajóegységeket felvonultató művelet bővelkedik fegyveres összecsapásokban is. Több esetben sikerült visszafoglalni a kereskedelmi hajókat, elfogni vagy semlegesíteni a kalózokat. A közös és elszánt fellépésnek köszönhetően a támadások száma drasztikusan visszaesett. Míg 2011 januárjában 29 támadásról és hat sikeres hajóelfoglalásról szóltak a hírek, addig rá egy évre már csak négy sikertelen támadásról; sőt, 2013 januárjában egyetlen támadás sem történt.

A gyanús hajókat a támadások veszélye miatt mindig szigorú biztonsági protokoll betartása mellett vizsgálják át.

Kutatás-mentés a tengeren

EMBERHALÁSZAT

A FÖLD FELSZÍNÉNEK 71 SZÁZALÉKÁT VÍZ BORÍTTJA – A TENGEREKEN, ÓCEÁNOKON NEM NEHÉZ BAJBA KERÜLNI, NYOMTALANUL ELTŰNNI. A REMÉNY MELLETT A KÜLÖNBÖZŐ ORSZÁGOK TENGERI KUTATÓ-MENTŐ SZOLGÁLATAINAK SEGÍTSÉGÉBEN LEHET MÉG BÍZNI.

A tenger- és óceánparttal rendelkező országok csaknem mindegyike működött parti őrséget, kutató-mentő szolgálatot. Az ide befutó információk, segélykérések, rádióhívások alapján indulhat el a mentőakció; az első lépés természetesen a rendelkezésre álló adatok összegyűjtése, majd ezek alapján kerül sor a keresés, a mentés megtervezésére. A filmekkel ellentétben, a valóságban nem szoktak öt percen belül levegőbe emelkedni a mentőhelikopterrel, s a helikopterek hatótávolsága gyakran nem is tenné lehetővé a mentőakciót. Az alig egyszemélyes Lyra Kaufman életét is egy összetett, repülőgépeket és egy hadihajót is felvonultatott művelettel mentették meg. A kisgyerek,

szülei és 3 éves testvére Mexikó partjaitól 1000 mérföldre vitorláztak, amikor Lyra súlyos, életveszélyes lázzal járó betegséget kapott el; Rebel Heart nevű hajójuk is épp ekkor vált irányíthatatlanná. Az amerikai parti őrséghez műholdas telefonon befutott segélykérés után a kaliforniai légi nemzeti gárda MC-130P Combat Shadow repülőgépről ugrott le ejtőernyővel a 129. kutató-mentő ezred Orangyal Csapata (Guardian Angel Team). A csapat orvosa, ápolója, műszaki szakemberei mellé a gépről mentőtutajt is dobta az akció során. A vitor-

MAGYAR HONVÉD

get, ahonnan kórházba vihették az egész családot.

Ebben az esetben, szerencsére, rendelkezésre állt egy műholdas telefon a koordináták közléséhez, s a rádióadó vészjelei is segítettek a hajó fellelését. De mi történik akkor, ha egy repülőgép, mondjuk az Air France AF447-es, avagy a Malaysian Airlines MH370-es járata kerül a radarok hatótávolságán kívülre, s tűnik el rádióadás nélkül, nyomtalanul? Ez esetben már több nemzet repülőgépeit, hajóit és műholdjait kell bevetni a szisztematikus, eredményes keresés érdekében. Azt követően, hogy a repülőgép nem jelentkezik a rádióhívásokra és a radaron sem látható (mint ahogyan a maláj Boeing 777-es is zavartalanul kirepült dél felé a katonai radarok hatótávolságából), a nemzetközi szabályoknak megfelelően azonnal megindul az akció San Diego kikötőjében ért vé-

lášajót a mentőrádió vészjelei alapján mérték be és találták meg. A család és a mentőcsapat négy nap múlva a teljes sebességgel a helyszínre hajózó USS VANDEGRIFT (FFG-48) fregatt fedélzetére léphetett, ahol megfelelő orvosi segítséget kapott a beteg gyerek. Az akció San Diego kikötőjében ért vé-

A mentőakciókat általában megfele-

MAGYAR HONVÉD

lően felszerelt, egyesített mentésirányító központokból (Joint Rescue Coordination Center, JRCC), illetve tengeri (MRCC) vagy légi (ARCC) mentésirányító központokból vezetik, az egyes feladatokat is itt tervezik meg. A bajba került, eltűnt hajó vagy repülőgép utolsó ismert helyzetének megfelelően a helikopterek, illetve speciálisan felszerelt repülőgépek indulnak elsőként. Őket követik a lassúbb, de több felszereléssel rendelkező, a tengeren kereséssel, mentéssel sokkal több időt eltölteni képes hajók. Ha több ország egységei vesznek részt a kutatásban (mint az MH370-es járat esetében is), akkor a helyszínhez közelebb eső területen (esetünkben Perth városában) alakítanak ki ideiglenes mentésirányító központot, s a különböző nemzetek szakembereinek segítségével innen irányítják a kutató-mentő akciót. A koordinálásra azért is szükség volt, mert a végigfésülendő terület több százezer négyzetkilométerre rúgott, a merev- és forgószáncos repülőeszközök, illetve hajóegységek kapacitása sem bizonyult elegendőnek a feladat végrehajtásához. A szoros együttműködésre jellemző, hogy az irányításban szerepet vállalt az ausztrál királyi légierő Boeing E-7A Wedgetail légterfelderítő és -ellenőrző repülőgépe, s az akció különböző fázisaiban 13 ország 48 repülőgépe és 57 hajóegysége (katonai és polgári) vett részt. Sok esetben a térségben tartózkodó teher szállító hajók is besegítettek a keresésbe.

A hajózók és a specialisták hagyományos, infravörös és maradékfényerősítő kamerákkal, a tengeren úszó törmelék visszaverődését észlelő vízfelszín-kutató radarral, a tengerfelszín fényképező műholdakkal és persze távcsővel, szabad szemmel is keresik az eltűnt járművet vagy a vízbe zuhant repülőgép roncsait. Az elszabadult mentőtörmelények, a víznél könnyebb műanyag elemek, a vízfelszínen lebegő kevlár repülőgép-alkatrészek (mint az AF447 repülőjárt fűgőleges vezérsíkja) mind-mind árulkodó jelek lehetnek. A kutatás változó intenzitással akár hónapokig, évekig is eltarthat. A cél: legalább a fedélzeti adat- és hangrögzítő eszközök felszínre hozatalával, a roncsok, a holttestek vizsgálatával próbáljuk meg megtudni, mi is történt. Néha ez a legtöbb, amire a felvonultatott csúcstechnika és a szakemberek tucatjai képesek...

PARANCSNOKVÁLTÁSOK

Négyéves szolgálat után, ünnepélyes keretek között átadta az MFO-misszió (Multinational Force and Observers – Többnemzeti Erő és Megfigyelők) parancsnoki beosztását az új-zélandi Warren James Whiting vezérőrnagy, a kanadai Denis Thompson vezérőrnagynak. A távozó tábornok megköszönte a magyaroknak katonai-rendészeti feladataik magas szintű ellátását. Az új parancsnok az északi táborban mutatkozott be a magyar kontingensnek.

A magyar kontingens élén is változás következett be: egyéves szolgálata letelével Nagy Attila alezredes a magyar kontingens parancsnoki beosztásában Ócsai Géza alezredes, az MH vitéz Szurmay Sándor Budapest Helyőrség Dandár 32. Nemzeti Honvéd Díszegység törzsfőnöke váltotta.

Már a Sínai-félszigeten van az új magyar váltás is; a művelési területre először a kulcsbeosztást ellátók érkeztek ki. A kontingens az MFO-jogosítvány megszerzését követően konvoj-, illetve EOD-képzésen vett részt, és megkezdte a napi életbe való beilleszkedést. Thomas W. O'Steen ezredes, az MFO törzsfőnöke a korábbi váltás magyar katonáinak és rendőreinek munkáját medálparádén köszönte meg.

Kép és szöveg: Nagy Annamária főhadnagy

Koszovóban megrendezték a hagyományos dán katonai erőpróbát, a Dancon March elnevezésű menetgyakorlatot a KFOR békefenntartói számára. Az 1100 résztvevő között 45 magyar katona volt. A menetre 1972 óta minden évben sort kerítnek azokon a hadszíntereken, ahol dán katonák is szolgálnak. Az erőpróbát különböző távokon, rendszeresített gyakorlóruházatban, fegyverrel és legalább 10 kilogrammos felszereléssel kell teljesíteniük az indulóknak. Az idei megmérettésen derekasan helytálltak a magyarok is; teljesítették a 25 kilométeres távot, illetve az 50 kilométeren induló hat magyar békefenntartó is célba ért.

Honvedelem.hu

Fotó: MH KFOR Kontingens

MENETELÉS A DÁNOKKAL

MEGNYITOTTUNK:

shop.hmzrinyi.hu

Zrínyi Kiadó – HM Zrínyi Nonprofit Kft.

1087 Budapest, Kerepesi út 29/B.

Nyitva tartás:

hétfő – péntek 8.00 – 15.30.

Győr Edina

Tel. 06 1 459 5373; 06 30 578 1048

E-mail: gyoredina@armedia.hu,

Magyar Renáta

Tel.: 06 1 459 5319; 06 30 632 7605

E-mail: magyarrenata@armedia.hu

Sándor Zsolt dandártábornok (középen) 4 évig vezette a tatai alakulatot.

Katonadiplomata

ÚJRA WASHINGTON

A TATAI 25. DANDÁR KATONÁI MÁR AZ ÁTADÁS-ÁTVÉTELI ÜNNEPSÉG ELŐTT HETEKEL FOGADÁSOKAT KÖTÖTTEK: A HIVATALOS CEREMÓNIAÁN IS „BÉLÁIMNAK” FOGJA ŐKET SZÓLÍTANI A LEKÖSZÖNŐ PARANCSNOK? NOS, MA MÁR „TÖRTÉNELMI” TÉNY: AZOK NYERTEK, AKIK A FENTI MEGSZÓLÍTÁSRA TIPPELTEK.

Eme merőben szokatlan, és a szolgálati szabályzat egyetlen kiadásában sem szereplő megszólítást akkor hallottam először, amikor Sándor Zsolt dandártábornok (akkor még ezredes) átadta az MH 25/88. Könnyű Vegyes Zászlóalj parancsnokságát dr. Ruszin Romulusz ezredesnek. Színházi előadáson kívül még sohasem tapasztaltam olyan derűtséget és vastapsot, mint amikor – miután a protokoll szerint rá került a sor –, Sándor ezredes lépett a pulpitushoz, majd végignézte a csapatot, e néven szólította a hadsereg egyik legelitébb alakulatának számtalan missziót megjárt katonáit.

– A Legényanya című filmből származik a megszólítás – mondja Sándor tábornok, amikor rákérdezek az „eredetre”. – A filmbéli faluban minden férfit Bélának hívtak, s az egyik szereplő mondta mindig: na, álljunk meg Bélá-

im egy pillanatra, és gondolkodjunk. Ezt próbáltam mindig is „belenevelni” a katonákba: ne kapkodjatok, ha „helyzet” van, álljatok meg egy pillanatra, és higadgt fejjel gondoljátok át, mi legyen a következő lépés.

A módszer amúgy olyannyira bevált az évek során – tapasztaltam magam is számtalan gyakorlaton –, hogy amikor egy-egy feladat értékelését Sándor Zsolt

nem „Béláim”, hanem „katonák, honvédek” megszólítással kezdte, akkor a fiúk már tudták: valamit nagyon nem jól hajtottak végre.

Beszélgetésünk apropója: Sándor tábornok négy esztendő után átadta az MH 25. Klapka György Lövészdandár parancsnoki beosztását Horváth Gábor dandártábornoknak, és megkezdte felkészülését a washingtoni katonai attasé be-

osztásra. Egy ilyen, a dandár és volt parancsnoka életében bekövetkezett változás egyfajta mérleg megvonására is kiváló alkalom. Hiszen egyrészt van (volt) egy parancsnok, aki már eddig is kivételesen gazdag pályafutást tudhat maga mögött, másrészt pedig van egy dandár, amely az elmúlt négy esztendőben hihetetlen sok hazai és missziós feladatot oldott meg.

– Amikor átvettem a dandár vezetését – mint az egyik alárendelt alakulat parancsnokának – voltak ismereteim róla, mégis sok új benyomás ért – mondja Sándor tábornok. – Először is pár hónap alatt megtapasztaltam, hogy a dandár sokkal jobb, mint ahogyan azt kívülről esetleg mások megítélték. Jól felkészült, elkötelezett katonákkal találkoztam minden szinten, és voltaképpen csak a vezetésben, a törzsben kellett racionali-

TÁVIRATI STÍLUSBAN

Sándor Zsolt dandártábornok 1989-ben végzett a Kossuth Lajos Katonai Főiskola gépesített lövészs szakán. Lövésztisztként a szakasparancsnoktól kezdve a megbízott zászlóaljparancsnoki beosztásig végigjárta a ranglétrát.

1996-ban került az MH 88. Gyorsreagálású Zászlóaljhoz, mint hadművelleti tiszt, majd a szervezet átalakítása után az MH 1. Könnyű Vegyes Ezred parancsnokhelyettesé lett. Egy újabb átszervezést követően lett a jogutód alakulat, az MH 25/88. Könnyű Vegyes Zászlóalj parancsnoka. A tatai dandárt 2010. augusztus 1-jétől vezette.

Magasabb parancsnoki végzettségét a bécsi katonai megfigyelő tanfolyamon, a németországi (Oberammergau) NATO-törzstízi tanfolyamon, az Amerikai Egyesült Államok (Monterey) békeműveleteket tervező tanfolyamán, valamint Washingtonban, az USA nemzetvédelmi egyetemén szerezte meg. Külszolgálatot Irakban és Kuwaitban (UNIKOM – hadművelési tiszt), Afganisztánban (MH Tartományi Újjáépítési Csoport parancsnok), valamint Norfolokban (NATO-parancsnokság, kiképzéstervező csoportvezető) teljesített.

záltni a tevékenységet. Nagyon nehéz időszak volt ez a dandár életében, mert éveken keresztül szinte önmagunkat váltottuk a különböző missziókban. Így aztán az is előfordult, hogy egy-egy raj vagy kezelőszemélyzet tagjai hónapokig nem is találkoztak egymással.

A tábornok szavaiból aztán az is kiderül, hogy ez a helyzet milyen problémákat hozott a felszínre. Minden misszióban mások voltak a követelmények,

a feladatok, ezért a hazatért katonák az ottani „drill” hozták magukkal, s bár mint „missziós katonák” nagyon felkészültek voltak, az alaprendeltetésükkel kapcsolatos feladatok begyakorlására roppant kevés idő volt. Így aztán, amikor végre „lélegzethez” jutottak, nekiláthattak az országvédelemmel kapcsolatos feladatok „sulykolásához”. – Újból alulról felépítve kellett mindent kezdenünk – emlékszik vissza a volt parancsnok –,

kezdtük a rajok, kezelőszemélyzetek összekovácsolásával, majd következhetek a szakasz-, század- és zászlóalj-szintű begyakorlások, lövészetek, gyakorlatok.

Ez a szisztematikus munka aztán meg is hozta a gyümölcsét, hiszen a különböző missziókból hazatért katonákból, alegységekből rövid idő alatt egy olyan ütőképes dandárt tudtak kovácsolni, amely az Őszi Összhang 2013, valamint az Őszi Össztűz 2013 gyakorlatokon a légierő Gripenjeivel együttműködve mutathatta be országvédelmi felkészültségét. Több mint ezeröttszáz katona volt kint a gyakorlótéren, a páncéltörő és a tábortűzérosztály, valamint a lövészsászlóalj is éleslőgyakorlatot hajtott végre, és több fegyvernem együttműködését is gyakorolhatták.

Apropó, tűzérosztály: 2012-ben jelentős változás következett be a dandár életében. Az addig a harcátmozogató zászlóaljba beosztott harcokcsizók, páncéltörő és „hagyományos” tüzezők önálló életre keltek, osztály- és zászlóaljszervezetbe sorolták át őket. Egy katonaviselt embernek talán nem kell ecsetelni, hogy egy ilyen szervezeti átalakítás mennyi munkával jár – a személyi feltelek, a logisztikai háttér megteremtése stb. –, illetve mennyi gyakorlóté-

ren eltöltött idő szükséges az összekovácsoláshoz. – Ha dicsérem a katonákat, akkor azt joggal és büszkeséggel tehetem – teszi hozzá Sándor tábornok –, hiszen mindezen feladatok végzése mellett a természeti katasztrófák elhárításában is helytálltak. 2013-ban nemcsak a március 15-ei havazásban vettek részt a mentésben, hanem a legfontosabb gy-

korlatainkra való felkészüléssel egy időben, az árvíz idején nemcsak bázislakótanyaként működöttünk, hanem négyszáz fővel a Duna hetven kilométeres szakaszán a konkrét védekezésben is részt vettünk.

Szóba került még az is a beszélgetés során, hogy a dandár vezetésével együtt a helyőrség-parancsnoki feladatokat is át kellett vennie, ami ugye egy egészen másfajta feladatrendszer. – Szerencsére a város vezetésével nagyon hamar megtaláltuk a „közös hangot”, rengeteg segítséget nyújtottak a dandár számára, s mondhatom, napi, élő kapcsolatot ápolunk – mondja Sándor Zsolt. – Végül is – teszi hozzá –, szerencsésnek érzem magam, hogy kineveztek ebbe a beosz-

tásba. Rengeteget tanultam a négy esztendő alatt, és úgy érzem, hogy a dandárnál felhalmozódott szellemi tőkével, a katonák hozzáállásával, felkészültségével – az egyéb feltételek kedvező változásának is köszönhetően –, egy igazán ütőképes „csapatot” sikerült összekovácsolnunk.

No, de abból az ízig-veérg katonából, parancsnokból, aki „végigszolgált” csaknem a teljes beosztási és rendfokozati skálát, miként lesz katonadiplomata? – kérdezem végül a tábornoktól. – Remélem nem nehezen – mondja egy kaján mosoly kíséretében –, majd komolyra vált. – Nagy megtiszteltetésnek, és eddigi pályám egyfajta elismerésének is tekintem a megbízatást, ráadásul egy ilyen fontos állomáshelyen. Természetesen teljesen új a „pálya”, bár az ország és fegyveres erői nem ismeretlenek számomra, lévén, hogy különböző beosztásokban és tanintézményekben rengeteg időt töltöttem már az „Államokban”. Ezzel együtt nagy kihívás is ez, hiszen Washingtonban – érthető okokból – négyszáznál is több katonadiplomata teljesít szolgálatot, s a „vén rókok között” kell majd az elvárt szinten képviselnem az országot és a hadsereget. Szerencsére az attasé beosztások ellátására tervezett kollégáimmal együtt engem is nagy tapasztalatú katonai és külügyi szakemberek készítenek fel leendő feladatomra. Ha úgy tetszik, ismét „beültem az iskolapadba”, és egy újabb „szakmát” kell megtanulnom.

(Jelenleg négy állomáshelyen tölt be tábornok katonai attaséi beosztást: Washington, Moszkva, Stockholm és Mons – a szerk.)

AFRIKÁBA KÉSZÜLNEK

Az idén tízéves fennállását ünneplő MH Békétámogató Kiképző Központban kéthetes felkészítéson vett részt az Európai Unió mali kiképzőmissziójának (EUTM Mali) váltóállománya. A misszió 2013 eleje óta működik és a magyar katonák – francia parancsnokság alatt – a kezdettől szerepet vállalnak a mali kormányerők kiképzésében. Az EUTM Mali váltásának felkészülése több lépcsőben történik, tagjai a kéthetes missziós célfelkészítést követően az MH 34. Bercsényi László Különleges Műveleti Zászlóaljnál kapnak további speciális szakfelkészítést.

Kép és szöveg: Bojtos Tibor törzsszázlós

MEGFYELŐ REPÜLÉS OROSZORSZÁGBAN

A Nyitott Égbolt-szerződés keretében Magyarország és Kanada megfigyelő repülést hajtott végre az Oroszországi Föderáció területén. A megfigyelőcsoporthoz az ukrán helyzet mi-

att – a kiemelt figyelemmel bíró déli–délnyugati orosz területek ellenőrzésére koncentrált. A Magyar Honvédség kanadai partnerével egyeztetve készítette elő a repülési útvonal tervét, amelyet a végrehajtás előtt az orosz fél is jóváhagyott. A hatnapos oroszországi tartózkodás alatt az 5500 kilométert kitevő repülésre, valamint a légi felvételek készítésére három nap állt rendelkezésre.

Honvedelem.hu

HAZATÉRTEK A CIPRUSI MISSZIÓBÓL

Visszafogadó ünnepséget rendeztek az MH 86. Szolnok Helikopterbázison, az ENSZ ciprusi békefenntartó misszió (UNFICYP) magyar kontingenséből hazatért 34 katonára számára. A misszió a Magyar Honvédség egyik legrégebbi vállalása; 1993 óta veszünk részt a térségbeli békefenntartói feladatokban. A visszafogadó ünnepségen Mihóca Zoltán dandártábornok, az MH Összhaderőnemi Parancsnokság (MH ÖHP) törzsfőnökének helyettese megköszönte a kontingens helytállását, majd Fucsku Sándor vezérőrnagy, az MH ÖHP parancsnoka nevében elismeréseket adott át a Ciprusról hazatérő katonáknak.

Kép és szöveg: Snoj Péter

NYÍLT ROHAM 2014

Egyhetes szakmai gyakorlaton vettek részt a Nemzeti Közszerződési Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Karának hallgatói az ócsai bázison. A kiképzés csúcspontját az a komplex, kétoldali harcászati foglalkozás jelentette, melynek során a szakaszok egymás elleni küzdelemben gyakorolhatták a védelem és a támadás mozzanatait. A Nyílt Roham 2014 elnevezésű gyakorlatból csak az elsőévesek maradtak ki, a három felsőbb évfolyam tagjainak viszont bőven kijutott az éles helyzetekből. Az egész éjszaka tartó felkészülést többször is váratlan események, támadások, belövések, riadók zavarták meg. A gyakorlat egyik leglátványosabb elemeként került sor a „lázdók” és a „békefenntartók” összecsapására.

Koncz Attila; fotó: Tóth László

Az éves kiképzési tervnek megfelelően a szentesi MH 37. II. Rákóczi Ferenc Műszaki Ezred 1. és 2. hídépítő százada átkelési kiképzést tartott a Tiszán, az alakulat vízi gyakorlóterén. Emellett Magyar Honvédség-szintű műszaki gépkezelői kiképzésekre is sor került: az állomány a PTSZ–M kételtű lánctalpas úszó harcjármű és a BMK–130M tolhajó kezelését sajátította el. A már korábban felkészített katonák gyakorolták és készség szinten elsajátították a beosztásukból adódó szakfeladatokat. A foglalkozás a parancsnokoknál jó lehetőség volt az átkelőhelyen történő forgalom irányításának gyakorlására.

Juhász László százados; fotó: Faragó Roland Márk szakaszvezető

ÁTKELÉSI KIKÉPZÉS

PÁPAI TANULMÁNYÚT

Az MH Pápa Bázisrepülőtérre látogattak a Nemzeti Közszerződési Egyetem felsőfokú vezetőképző tanfolyamának hallgatói. Az alakulat történetéről, feladatairól Magasy Zsolt alezredes, megbízott bázisparancsnok beszélt. Trevor Nitz ezredes, a bázisrepülőtérre települt Nehéz Légi Szállító Ezred parancsnokhelyettese pedig a stratégiai légi szállítási képesség elnevezésű programban (Strategic Airlift Capability – SAC) részt vevő országok tevékenységéről szólt. Wiek Noldus, a NATO légi szállítási kezelő programirodájának igazgatója a SAC-program logisztikai és pénzügyi biztosításáról tartott előadást, emellett bemutatta a közeljövőben megvalósítandó létesítmények látványtervét is. Mark Plummer, a Boeing cég helyi vezetője a repülőgépek üzemeltetéséről és karbantartásáról adott tájékoztatást.

Kép és szöveg: Soproni Éva zászlós

EU-HARCSCSOPORT MAGYAR RÉSZVÉTELLEL

Az Európai Unió védelmi minisztereinek luxemburgi tanácskozásán a Közép-európai Védelmi Együttműködési Kezdeményezés országai (Magyarország, Ausztria, Horvátország, Olaszország és Szlovénia) szándéknyilatkozatot írtak alá arról, hogy 2017 első fél évére felállítanak egy EU-harcscsoportot. A dokumentumot magyar részről Hende Csaba honvédelmi miniszter látta el kézjeggyével. A harcscsoportot az olasz vezetésű többnemzeti szárazföldi kötelék bázisán hozzák létre. Magyarország a visegrádi négyek európai uniós harcscsoportjának létrehozásában is érintett: a V4-ek együttműködése jelenleg elsősorban az EU-harcscsoport kialakításának előkészítésére összpontosul, amely 2016-tól teljesít majd készenléti szolgálatot.

Honvedelem.hu

ÖSZTÖNDÍJAK ÁTADÁSA

A honvédségben az együttműködést, a tehetség kibontakoztatásának egyenlő esélyét kínáljuk azoknak a hátrányos élethelyzetű – köztük roma – fiataloknak is, akik tudásukkal, képességeikkel a haza szolgálatát vállalják – mondta Vargha Tamás parlamenti államtitkár, a Lippai Balázs-ösztöndíjak átadása alkalmából rendezett ünnepségen. A Honvédelmi Minisztérium 2003 óta minden félévben adítéli ezt az esélyegyenlőséget elősegítő ösztöndíját azoknak a hátrányos helyzetű fiataloknak, akik élet-hivatásukat a katonai pályán képzelik el és méltóak erre a támogatásra. Az idei ösztöndíjasok meghívást kaptak a tárcsa – Szentendrén, az MH Altiszti Akadémián megrendezendő – Esély-táborába is.

Takács Vivien; fotó: Tóth László

ALAKULÓ ÁLLOMÁNYGYÜLÉS

A kiképzést első helyen kell kezelni, az e területen dolgozó szakembereknek folyamatosan vizsgálniuk kell azt is, hogy a célok mennyiben valósulnak meg a gyakorlatban – hangoztatta dr. Benkő Tibor vezérezredes az MH Kiképzési és Doktrinális Központ alakuló állománygyűlésén. Az új szervezet a korábbi MH Vezetési és Doktrinális Központ, illetve a HVK Kiképzési Csoportfőnökség jogutódja. A vezérkari főnök megköszönte a két szervezet állományának eddig elvégzett munkáját, majd leszögezte, hogy az új szervezetre nehéz feladatok várnak. Szpisják József dandártábornok, a központi parancsnoka a legfőbb teendők között a kiképzési rendszer koncepcionális áttekintését, a működési mechanizmusok még racionálisabbá tételét emelte ki.

Draveczki-Ury Ádám; fotó: Krasznai-Nehrebeczky Mária

HÍD A HONVÉDSÉGHEZ

A Magyar Honvédség és a társadalom kapcsolatának erősítése, valamint a sport és az egészséges életmód népszerűsítése érdekében a honvédelmi miniszter 2013-ban indította el a Honvédelmi Kötelék elnevezésű programot. A mozgalom keretében a Magyar Honvédség és a Honvédelmi Kötelék Programiroda 2014 tavaszán megyei szintű honvédelmi versenysorozatot hirdetett meg a középiskolák négyfős, vegyes összetételű csapatai számára. A megyei versenyeket az MH Hadkiegészítő és Központi Nyilvántartó Parancsnokság szervezeti elemei rendezték meg, együttműködve a rendezvény helyszínét biztosító honvédségi alakulatokkal és a helyi együttműködő szervezetekkel.

Kép és szöveg:

Honvédelmi Kötelék Programiroda

DIÁKOK A HADIKIKÖTŐBEN

Mintegy százhusz szakközépiskolás diák látogatott el Újpestre, a Magyar Honvédség hadikikötőjébe, hogy testközelből ismerkedjen meg a folyami hadihajózással. Az MH 1. Honvéd Tűszerész- és Hadihajós Ezred, a Dunai Vízrendészeti Rendőrkapitányság, a BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság, valamint a Nemzeti Közlekedési Hatóság szakemberei több foglalkozási helyen, elméleti és gyakorlati feladatokkal várták a diákokat. Csurgó Attila ezredes, az ezred parancsnoka elmondta: a hadihajós szakma népszerűsítése mellett a rendezvény egyik fő célja a toborzás volt, s remélhetőleg a későbbiekben több diák kamatoztathatja majd az alakulatnál az itt szerzett hajózási ismereteit.

Antal Ferenc; fotó: Rácz Tünde

KATONAI ATTASÉK LÁTOGATÁSA

Az éves terv keretében több budapesti helyszínre is ellátogattak a Magyarországon akkreditált véderő-, katonai és légügyi attasék. Az MH Görgei Artúr Vegyivédelmi Információs Központban a vendégek különféle statikus és dinamikus bemutatókon ismerkedhettek meg az alakulat tevékenységével, az MH vitéz Szurmay Sándor Budapest Helyőrség Dandárnál megtekintették a központi zenekart, a 32. Nemzeti Honvéd Díszegység, valamint a Maléter Pál Rendészászolóalj bemutatóját, a Magyar Védelmi Ipari Szövetségnél tett látogatásuk során a hazai hadtechnikával foglalkozó vállalatok termékeit, a HM EI Zrt.-nél pedig a telepíthető gyorsdiagnosztikai laboratóriumot.

Kép és szöveg: Konkoly Dávid

CSÚCSRA JÁRATVA

„KÖNNYED” TAVASZI FELADATOK ELŐRETOLT REPÜLÉSIRÁNYÍTÓKNAK: EGY IDŐBEN NÉGY GYAKORLAT, NÉGY HELYSZÍNESEN, S PERSZE AFGANISZTÁNBAN IS DOLGOZNIUK KELL...

Nem volt egyszerű utolérni Lakatos István főhadnagyt, az MH 86. Szolnok Helikopterbázis előretolt repülésiirányító csoportjának (ERICS) parancsnokát. Az Ős-kürtől északnyugatra található kőrös-hegyi (valójában egy e néven ismert dombtetőn lévő) figyelőnél éppen a négyhetes, április végén zárult kiképzés egyik mozgalmas napján találkoztam vele, s minden, a Magyar Honvédség Magyarországon tartózkodó előretolt repülésiirányító-jával is. Sűrű programjuk volt aznap, hiszen a kecskeméti Gripenek háromszor másfél óráig „blokkokban” dolgoztak a lőtérben, együttműködve az ERICS és az MH 34. Bercsényi László Különleges Műveleti Zászlóalj (KMZ) légi irányítóival.

A feladatok végrehajtását alapos felkészülés előzte meg.

VEGYES CSAPAT

Merthogy igencsak vegyes csapat jött össze Várpalotától nem messze. „Legfelül” az MH 59. Szentgyörgyi Dezso Repülőbázis JAS-39EBS HU Gripen vadászbombázó repülőgépei hajtottak végre feladatokat; a rávezetések gyakorlása mellett önálló éleslövészetben, fedélzeti gépágyúikkal támadták a számukra kijelölt földi célpontokat. Az előretolt repülésiirányítók egy része az ERICS-től, más része az MH 34. Bercsényi László Különleges Műveleti Zászlóaljtól érkezett. Négy lövészhallgatóval képviseltette magát a szentendrei MH Altiszti Akadémia – korántsem véletlenül. A lövész rajparancsoknak ugyanis tudnia kell, hogy egy adott szituációban milyen információkat kérhet

tőle az irányító, milyen segítségre számíthat a szakembertől és a hajózótól, a repülőgép fegyverzetétől. S persze az is fontos, hogy biztonságos körülmények között, de mégis „élesben” ismerje meg az előretolt repülésiirányító munkáját. Később megérkeztek a Nemzeti Közszolgálati Egyetem harmad- és negyedéves légi irányítói, illetve repülőműszaki szakos hallgatói. A biztosítást részben a Bakony Harckiképző Központ, részben az MH 86. Szolnok Helikopterbázis és a „Szentgyörgyi” katonái látták el – nélkülük nem lett volna végrehajtható a gyakorlat – jegyezte meg Lakatos főhadnagy.

A 2014-es évet a Magyar Honvédség az általános katonai kiképzés évének tekintti – ezt az előretolt repülésiirányítóknál tetézi még a folyamatos szakmai fel-

Lakatos István főhadnagy

Pontos adatkölés – pontos légcsapás.

készülés és továbbképzés követelménye, ami több nemzetközi gyakorlaton való részvételt is jelent. Az intenzitást jelzi, hogy május közepén lesz néhány olyan nap, amikor egyszerre négy nemzetközi gyakorlaton kell bizonyítania felkészültségét az igencsak véges számú magyar előretolt repülésiirányító csapatnak. Emellett természetesen a missziós feladatokat is zökkenőmentesen el kell látniuk, a beosztásokat megfelelő felkészültségű repülésiirányítókkal kell betölteniük. Ehhez jött még április végétől az idei legnagyobb szabású komplex hadgyakorlat, a Tavasz Áttörés 2014, amelyen szintén részt vesznek az előretolt repülésiirányítók. A feladatok nemcsak az ERICS-re, hanem a KMZ-re is komoly terhet róhatnak, hiszen a „bercsényis” irányítók mindig is közösen dolgoznak és dolgoznak az ERICS tagjaival, a gyakorlatokon is vegyes csoportokat alkotnak majd.

NÉGY HÉT KEMÉNY MUNKA

A Gripenek levegő-föld éleslövészetére települt, előretolt repülésiirányító gyakorlatot a Magyarország által vállalt kötelezettségek indokolják, melyet a magyar nemzeti JTAC-program ír elő. A képességek, jogosítványok fenntartása miatt minden irányítóknak félévente hat, megadott minőségű rávezetést kell végrehajtania, s 18 havonként a szükséges vizsgákat ismét le kell tennie. Az elmúlt évektől eltérően 2014-től ezt megpróbáltuk úgy szervezni, hogy az elméleti és a gyakorlati képzés egy kerek egé-

szet alkotson – tette hozzá Lakatos István főhadnagy. – Az előljárók jóváhagyták és támogatták elképzelésünket, amelyet egyeztetünk a kecskeméti repülőbázis kiképzési tervével is.

A négyhetes kiképzés magában hordozta a harcihelikopter-pilóták ismeretfrissítését, a szállítóhelikopter-hajózók, továbbá a leendő, illetve a jelenlegi előretolt repülésirányítók elméleti és gyakorlati szakfelkészítését egyaránt.

Az első héten azokra az elméleti foglalkozásokra került sor, amelyeket a NATO- és az amerikai szabványok, illetve ezen keresztül a magyar JTAC-program ír elő számunkra – idézte fel „hosszú hónapjukat” a helikopterbázis ERICS-parancsnoka.

A második héten Szolnok környékén a kecskeméti Gripen-század segítségével hajtottak végre gyakorló rávezetésekkel a résztvevők. Az „éles” kivételével minden egyéb feladatot sikerült gyakorolni. A harmadik hét ismét az elmélet és a tantermeké volt, míg az utolsó héten a körös-hegyi figyelő környékén dolgoztak a szakemberek, amikor a Gripenekkel már az éles, a jogosítványok fenntartásához szükséges rávezetéseket és vizsgáztatásokat is végre lehetett hajtani.

Amikor az ERICS és a KMZ repülésirányítói képességeinek fenntartásáról beszélünk, akkor csupán a nagy „közvetlen légi támogatási torta” egyik „repülésirányítói szeletéről” szólnunk. A teljes képhez tartozik még a támogató repülőeszköz, az eszközrendszer, a kiképzés és a tapasztalat, valamint az infrastruktúra, s a működéshez szükséges a hajózók felkészítése, képességeik kialakítása és fenntartása, folyamatos frissítése.

A Gripen-pilóták felkészülésére jó példa, hogy nemzetközi gyakorlatokon (Ramstein Rover, Adriatic Strike) más szövetséges ország előretolt repülésirányítójával együtt hajtják végre a levegő-föld feladatokat. Az érem másik, misztikus képességi oldala: az ERICS tagjai az amerikai–magyar műveleti tanácsadó és összekötő csoport (OMLT) és a tartományi újjáépítési csoport (PRT) előretolt repülésirányító beosztásaiban dolgozhattak.

A KMZ előretolt repülésirányítói az afganisztáni hadszíntéren jelentős műveleti tapasztalatokra tettek szert a különleges műveleti csoport, majd a különle-

ges műveleti kontingens tagjaiként, az éles feladatok végrehajtása közben. Ezeket a tapasztalatokat igyekeznek beépíteni a hazai kiképzésbe, a gyakorlatok megtervezésébe és végrehajtásába egyaránt.

INTEGRÁLT OKTATÁS

Idén először vettek részt a gyakorlaton az MH Altiszti Akadémia lövészszakos hallgatói. Ez egy hosszabb együttműködés újabb eleme – mondta a főhadnagy. Az előző esztendőknél ugyanis az MH Altiszti Akadémia és a Nemzeti

Közszolgálati Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Karának felkérésére az ERICS repülésirányítói több alkalommal töltötték be a levegő-föld műveleti harcászati foglalkozások szakoktatói szerepét. 2014-ben az akadémia lövészhallgatóinak tematikai képzését már úgy építették fel, hogy a leendő altisztek az irányítókkal együtt gyakorolhassanak, így még inkább készségszinten tudják elsajátítani a repülésirányítás, illetve a rajszintű műveletek ismereteit. Mint arról korábban szó volt, rendkívül fontos, hogy a leendő rajparancsnokok vagy helyettese ne csak elméleti,

2014. január 22.: ilyen légi teherdobási gyakorlatot hajtott végre a JTAC irányításával a pápai Nehéz Légi Szállító Ezred.

Csapatmunka az ERICS és a KMZ előretolt légiirányítói között.

A különleges műveleti zászlóalj előretolt repülésirányítójától harctéri tapasztalatból nincs hiány.

Az ERICS szakemberei nemcsak a repülőgépek, hanem a hagyományos tüzérségi eszközök tüzét is irányíthatják.

Együttműködés Kecskeméttel: Gripen vadászbombázók feladatvégrehajtás közben.

hanem gyakorlati szinten is tudja, mire számíthat az előretolt repülésirányítótól, s a szakember milyen információkra fog számítani tőle. Ezt már nem csupán tantermi vagy szimulált környezetben, hanem valós, lőtéri körülmények között gyakorolhatják. Megismerhetik, használhatják is a felszereléseket. S ami ugyancsak nagyon fontos: a hallgatók komoly missziós, nemzetközi tapasztalatokkal rendelkező repülésirányítóktól tanulhatják meg a „szakma” alapjait. A közvetlen légi támogatás (vagyis az integráció, a koordináció, a járulékos veszteségek és a baráti tűz elkerülése, az ellenség közvetlen közelében lévő saját erőik támogatása) Afganisztánban mindennapos dolog; a missziókat megjáró katonák a tapasztalatot, a tudásbázist a lehető legnagyobb mértékben igyekeznek átadni a résztvevőknek. Sőt, egy „minikonferencia” is belefért a programba: az egyik napon Kecskeméten, a „Szentgyörgyinel” ültek le az előretolt repülésirányítók, a helikopterhajózók és a Gripen-pilóták, hogy megosszák egymással a tapasztalataikat, a legfrissebb eljárásokat, módszereket, információkat.

„Hibernációból” ébredve

GRÁNÁTESŐ

BÁR TUDÓSÍTÓKÉNT SZÁMTALANSZOR ÁTÉLTEM MÁR, DE A T-72-ES HARCKOCSI 125 MILLIMÉTERES ÁGYÚJÁNAK DOBHÁRTYASZAGGATÓ ROBAJA, AZ ÁGYÚCSŐBŐL KICSAPÓ HATALMAS TÚZGÖMB ÉS A KÖZEL ÖTVENMÉTERES TÁVOLSÁGBÓL IS JÓL ÉREZHETŐ LÖKÉSHULLÁM A MAI NAPIG „MELLBEVÁGÓ” ÉLMÉNY SZÁMOMRA...

Még akkor is, ha készültem rá, igaz nem annyit, mint az MH 25. Klapka György Lövészdandár 11. harckocsizászlójának katonái – tudom meg Hattyár István alezredestől, a zászlóalj parancsnokától. A mostani szakaszszintű lögyakorlat egy több hónapos felkészülés egyik állomása csak – folytatta az alezredest. Az elmúlt időszakban a lövészetek és a harcászati foglalkozások – amelyek során egyebek mellett például harckocsi tűzpárban, átjárónyitást is gyakoroltak – a nemzeti CREVAL (Combat Readiness Evaluation – harcászati minőség) ellenőrzésre való felkészülést szolgálták, szolgálják. Mert a fő cél, hogy a katonák és a dandár lövész-zászlójának bázisán megalakított zászlóalj-harcsoportba beosztott harckocsizakaszok megfeleljenek az országvédelmi feladatokban megfogalmazott elvárásoknak.

E megmérettetés egyébként azért is nagyon fontos, mert a Magyar Honvédség egyetlen harckocsi-zászlója 2007.

március 1. és 2011. november 15. között a dandár harci támogató zászlójának részeként dolgozott, azaz képességei – ahogy az alakulatnál fogalmaznak – hibernáltak voltak. Most, közel három év múltán, ismét „önállóan” kell felkészültségüket bizonyítaniuk.

A parancsnoktól azt is megtudom, hogy az alegységénél januárban kezdték meg a kezelőszemélyzetek – a harckocsi-pa-

A T-72-es közepes harckocsit 1967-ben kezdték fejleszteni a Szovjetunióban, sorozatgyártása pedig 1971-ben kezdődött meg. A harckocsi végső fejlesztése Nyizsnyij Tagilban, az Uralvagonzavod Leonid Karcev vezetése alatt álló tervezőirodájában, Valerij Venyegyiktov főkonstruktor irányításával folyt. Az eszközt 1973-ban, a szükséges tesztek és a csapatpróba után, T-72 típusjelzéssel és Ural néven rendszeresítették a szovjet hadseregben. A közel 800 lóerős motorral ellátott harcjárművek mozgékonyasága és terepjáró képessége kiváló. Többretegű páncélzata a legvédehetőbb helyen 520 milliméter vastag. A T-72-es harckocsi egyik hasznos tulajdonsága, hogy egy „tankolással” 480 kilométert képes megtenni. Üzemanyagtartálya egyébként egy köbméteres, gázolajjal, benzinnel és kerozinnal egyaránt működik. Speciális légtisztító-lég-szűrő rendszerének köszönhetően vegyi és nukleáris anyaggal szennyezett terepen is képes tevékenykedni. A T-72-es személyzete 3 főből áll (parancsnok, vezető és irányzó). Hosszúsága az ágyúval együtt 9,53 méter, szélessége 3,46 méter, magassága 2,19 méter. Tömege 41 tonna. A T-72-est a magyar haderő 1978-ban rendszeresítette.

A rendszerváltást követő haderő-átalakítások következtében egyre fogyott a fegyverem, sorra szűntek meg a harckocsi-zászlóaljok, illetve az egykori tatai hadosztály is már csak emlék. Talán némi „sebtapasz” az egykori tankosok számára, hogy hön szeretett T-72-eseik egy része nem lett az enyészeté, nem vezették hulladékként névtelen vaskoszekereken, hiszen közülük több mint hetven – sivatagi sárgára festve – az új iraki hadsereg szolgálatában áll.

rancsnokok, az irányzók és a harcjármű-vezetők – összekovácsolását, amelyet a különböző kezelőszemélyzet-szintű lögyakorlatokkal folytattak. Közben „fél szemem” a terepen, mert mellettünk a lövészetre készülő szakasz tagjai megkezdtek a harcjárművek bemálházását. A három katonából álló kezelőszemélyzet egyenként pakolta be a lánctalpasba a 28 kilogrammos gránátokat és az ezeket

indító 16 kilogramm súlyú tölteteket. Aprólékos, nagy odafigyelést igénylő munka ez, hiszen a legkisebb hiba is könnyen balesethez, tragédiához vezethet. A bemálházást követő eligazításon a lövészetvezető a katonákkal sokadszorra is elismételte a lőtér biztonsági rendszabályait, majd kiadta a várva várt parancsot: „Harcjárműre! Motort indíts!”

A negyvenegy tonnás lánctalpasok

hétsháznyolcvan lóerős dízelmotorjai hatalmas robajjal „kelnek életre”. A kipufogókból kicsapó sűrű, fehér füstben már Csete László törzsszázalóst, az alegység vezénylőzászlóását hallgatom. – A mai lövészen nemcsak a 125 milliméteres ágyúval, hanem az ezzel párhuzamosított géppuskával és a 12,7 milliméteres légvédelmi géppuskával is lőnek a harcokszízek. „Halálos hangzavar” lesz – jósolta a vezénylőzászlós.

Úgy is lett. A harcokszízek ágyúi egy-

más után lőtték ki a gránátokat a közel két kilométerre lévő „ellenséges páncélosokra”. A gránátosó egymás után aprította miszlikbe az imitált célokat. A közeledő helikoptert imitáló légi célt is minden alkalommal eltalálták a légvédelmi géppuskákat kezelő harcokszí-parancsnokok, az irányzók pedig a 7,62 milliméteres géppuskákkal „aprították” az ellenség zöld „lemezgyalogosait”.

Nem is volt elégedetlen Hattyár alezre-

des, amikor a lövészet végén újra találkoztunk. – Első látásra úgy tűnik, a lőfeladatait mindenki sikeresen teljesítette, a pontos kiértékelésre azonban néhány napot várunk kell. „Gyorsjelentése” után kérdésemre megnyugtató választ adott: semmi baj a hallásommal. Mivel a lőtér dombok által körbevett völgyben helyezkedik el, minden lövés valóban háromszor „dörren”. Először a tüzeléskor, aztán a becsapódáskor, majd harmadszor akkor, amikor a visszhang eléri a lőtérterony környékét.

KIPRÓBÁLTA A GRIPENT BESENYEI PÉTER. A VILÁGBAJNOK MŰREPŰLŐ – LANGÓ VIKTOR SZÁZADOS, A KECSKEMÉTI REPŰLŐBÁZIS BEMUTATÓ – PILÓTÁJA MÖGÖTT ÜLVE – ÉLETÉBEN ELŐSZÖR REPÜLT GYORSABBAN A HANGNÁL. A LESZÁLLÁSKOR MÉGIS CSALÓDOTT VOLT: ÉSZRE SEM VETTE AZT A PILLANATOT, AMIKOR ÁTLÉPTÉK A HANGSEBESSÉGET.

Világ bajnok hangsebesség felett

ÁLOMREPÜLÉS

A Korinthusi-csatorna végrepülése után egy újabb álmát váltható a valóra Besenyei Péter: az MH 59. Szentgyörgyi Dezső Repülőbázisról felszállva, életében először hangsebesség fölött repülhetett. A gépet azonban nem vezethette.

– A versenyek miatt rendszeres egészségügyi ellenőrzés alatt állók, a legutóbbi kontrollom eredményeit a honvédség kecskeméti kórházában elfogadták a repülőorvosok, ezért csak egy gyorsított vizsgálaton estem át – mondta a műrepülő világ bajnok. – A felszállás napján azonban korán kellett megjelennem a bázison, mert ruhapróba várt, részt vettem egy eligazításon, útvonalat egyeztetettünk, és kaptam egy „gyorstalpaló ki-képzést” is arról, hogy miként kell viselkednem utasként a Gripen „anyósülésében”. Amikor aztán mindezen átestem, elküldtek borotválkozni. A szakállamat azért kellett megrovidítani,

hogy a hajózással maszkja megfelelően illeszkedjen az arcomhoz.

Langó százados és Besenyei Péter Gróf „Geri” Gergely őrnagy kísérőjeként hajtották végre a pár perc híján egyórás repülést.

– A felszállás előtti megbeszéléseken egyelőre meghatározott ellenőrző lista alapján készítjük fel azokat az utasokat a repülésre, akik még sosem ültek Gripenben – mondja a két repülőgépből álló kötelék kijelölt parancsnoka. – Az

Világ bajnok pilótánkra „szabódik” a G-ruha nadrágja.

Létfontosságú az oxigénárc ellenőrzése még a földön.

alapként kezdjük: hogyan kell beülni és elhelyezkedni a fülkében, miként tudja valaki bekötni magát a hevederekbe. Arra is felkészítjük a vendégeinket, hogy a hajtómű beindítása és a fülketető lezárása után pár dolog végrehajtására egyedül is képesnek kell majd lenniük. Elmagyarázzuk a rádió kezelését és begyakoroljuk azokat a kézjeleket is, amelyeket akkor kell használni, ha megszakadna a rádiókapcsolat a pilótával. Az utasokkal természetesen a katalpultülés paramétereit is ismertetjük, elmagyarázzuk, hogy mi a teendő egy esetleges vészhelyzetben, hogyan kell felkészülni a repülőgép elhagyására és az ejtőernyővel való földet érésre. Végül felhívjuk a figyelmet arra, hogy mit szabad és mit nem szabad tenni repülés közben, aztán következnek a beöltözés, majd kimegyünk a repülőgéphez, és elpróbáljuk a korábban „szárazon” begyakoroltakat. Valójában ekkor szembesülnek először az utasok azzal, hogy hajózáru-

A hangsebesség is „kipipálva”.

A sisak alatti sapka még az orosz rendszer hagyatéka: bevált, megtartották.

Indítás után kigurulás.

hában, sisakban és hevederekkel bekötve, már egyáltalán nincs akkora hely a kabinban, mint azt korábban gondolták. A repülőgép irányításáért felelős rendszert egyébként már a földön úgy állítjuk be, hogy a hátsó ülésben helyet foglaló utas ne vehesse át a vezérést.

A pilóták tapasztalatai szerint a vadászgépek utasainak a legnagyobb élményt a repülés első pár perce jelenti, amíg ki nem érnek a légtérbe és el nem kezdik az előre megszabott manőverek végrehajtását.

– Ekkor sokan rosszul lesznek, ami egyébként teljesen normális dolog, hiszen az embert arra „találták ki”, hogy a földön járjon, nem pedig egy ülésbe

A hangsebesség átlépése volt a felkészülés és a repülés célja.

Emléklap is járt a Gripen sikeres meglovaglásáért.

bekötözve, több g túlterhelés alatt forogjon a levegőben – folytatja Gróf őrnagy. – Az orsókat, a fordulókat, a légi harcokat a vendégeink gyomra szokta a legnehezebben elviselni. Ezért mindenkinek felhívjuk a figyelmét, hogy vigyen magával egy zacskót. Bonyolítja a helyzetet azonban, hogy a Gripenben az utas repülés közben nem veheti le a maszkját, mert megszakadna a folyamatos rádiókapcsolata a pilótával, amit a gép vezetője előtti műszerfalon egy hibajelző jelez. Ugyanakkor a hirtelen magasságváltozás okozta nyomáskiegyenlítés is gondot szokott okozni. Ilyen esetekben addig repülünk vízszintesen, amíg az utas nem szól, hogy „kipattant” a füle.

Besenyei Péter azonban ilyen kellemtelenségekre nem kellett felkészíteni, hiszen szinte a „levegőben él”. Bemutató repülésein egy légi harc során alkalmazható műrepülő figuráknál jóval bonyolultabbakat is végrehajtott már. Utazott MiG–21-esben is, ezért a hajózáruha felvétele sem okozott számára különösebb gondot.

– Mivel a repülést elég széles magasságtartományban és változó túlterhelések közé terveztük, a felszállás előtt meg kellett bizonyosodnunk arról, hogy a kiválasztott ruha pontosan passzol Péterre és „hozza” a mi öltözetünk paramétereit – eleveníti fel az előkészületeket Gróf őrnagy. – A túlterhelés ellen védő

nadrágnak, a mellénynek, a sisaknak és a maszknak minden körülmények közt biztosítania kell a pilótára ható erők kompenzálását, a folyamatos oxigénellátást. A nadrágot és a mellényt a beépített fűzők segítségével viszonylag könnyű a pilótára igazítani, ezért most is gyorsan megtaláltuk a rá illő ruhát. Ilyen esetekben a gondot többnyire a sisak és a maszk kiválasztása okozza, mivel minden aktív Gripen-pilótának személyre szabott, a saját fejméretére ké-

sztített sisakja van, amihez méretre beállított maszk csatlakozik. Péternek is a maszkkal volt problémája, mert nem illeszkedett megfelelően az arcára. Ezért volt szükség szakállának megkurtítására. A borotválkozás után aztán már a ruhához csatlakoztatott tesztberendezés sem jelzett hibát.

Családtagjai, barátai kíséretében készülődtött élete első hangsebesség feletti repülésére a világbajnok sportoló. Elkészültek az ilyenkor szokásos emléképek, lecsukták a kabinetetőt és a két gép megkezdte a gurulást...

– A levegőben minden a tervek szerint történt, váratlan esemény nem következett be – összegezte leszállás után

A Red Bull Air Race kötéléke – 3-as számmal Besenyei Péter és gépe – a budai vár előtt.

a közel egyórás repülés eseményeit Gróf őrnagy. – Nekem, mint a géppár parancsnokának az volt a feladat, hogy egyben tartsam a kötéléket. Biztosítam a feladat gördülékeny végrehajtását, menet közben ismertessem a manőverek sorrendjét, figyeljek arra, hogy ne térrünk el a felszállás előtti, közvetlen eligazításon megszabottaktól és folyamatosan egyeztessék a vadászirányítóval. A pillanatnyi harchelyzetet ugyancsak a kötélék parancsnokának kell értékelnie, s neki kell utasítania a kísérőt a következő manőver végrehajtására. A mostani feladat azonban egy kicsit rendhagyó volt, mivel az előzetes megegyezés szerint a taktikai géppár parancsnoki jogkörét úgy írá után átadtam Langó századosnak. Péter ebből a pozícióból is megtapasztalhatta a repülést, a légi harcot.

A géppár a Mátra környékén kis magasságú útonrepülést hajtott végre, a hangsebességet Nyíregyháza környékén, 40 ezer láb (mintegy 12 400 méter) magasságban lépték át. Két légi harcot vívtak egymással – mindkettőt Besenyeiek nyerték.

– Kiképzési feladat végrehajtása közben a hangsebességet Magyarország légterében csak egy meghatározott magasság fölött léphetjük át, ezért kellett 40 ezer láb fölé emelkednünk. Ilyenkor fordul elő az a helyzet, hogy mi repülhetünk az utasszállító gépek fölött – avat be a részletekbe Gróf őrnagy. – A mostani repülés viszont abból a szempontból is nagyon különleges volt, hogy a kedvező időjárási körülmények mi-

Egy elképesztő repülés emléke: a Korinthoszi-csatornán repült végig idén március 26-án.

att a kondenzcsíkok hosszú ideig maradtak. A kísérőim ennek köszönhetően hangsebességgel repülve orsózhatták körbe a gépem „nyomát”. Aztán jött a következő élmény, a földközeli navigációs repülés: óránként közel 900 kilométeres sebességgel, 170 méter magasságban suhantunk át a Mátra felett.

A leszállás után Jenei Barna alezredes, a repülőbázis megbízott parancsnoka gratulált a sikeres repüléshez, majd a hangsebesség átlépéséről és az elviselt terhelésről szóló igazolást adott át a vendégnek. A rövid „házi ünnepség” után Besenyei Péter elárulta, hogy lenyűgözte a Gripen mozgékonyasága és a tengelyköri forgások alkalmával tapasztalt „fürgesége”. Azt viszont nagyon sajnál-

ta, hogy nem vette észre a hangsebesség átlépésének pillanatát. Akkor Langó százados szólt a rádióba, hogy most érdemes a műszerre néznie.

– Számomra is nagyon emlékezetes marad ez a repülés. Valószínűleg sokan büszkélkedhetnek azzal, hogy Besenyei Péterrel repültek – utasként. Azt azonban már nagyon kevesen mondhatják el magukról, hogy ők reptették meg a világbajnokot – mosolygott a földet érés után Langó Viktor százados, a Gripen flotta bemutatópilótája. – Besenyei Péter egyébként kimondottan azt kérte, hogy most mellőzzük a műrepülő figurákat, mert ilyeneket csinál ő eleget. Ehelyett inkább arra volt kíváncsi, hogy mire képesek ezek a negyedik generációs vadászgépek.

GÉPFEGYVEREK TÜZÉTŐL VOLT HANGOS A TATÁRSZENTGYÖRGYI LŐTÉR, AHOL A SZOLNOKI MH 25/88. KÖNNYŰ VEGYES ZÁSZLÓALJ KATONÁI RAJ-, ILLETVE SZAKASZSZINTŰ HARCÁSZATI, VALAMINT EGYÉNI ÉS KÖTELÉK-LŐGYAKORLATOKAT HAJTOTTAK VÉGRE. A VILLÁMLÓ PEGAZUS ELNEVEZÉSŰ KIKÉPZÉSI FOGLALKOZÁSON – A HELIKOPTERES GYAKORLAT UTÁN – BTR-80-AS PÁNCÉLOZOTT HARCJÁRMŰVEKKEL ÉS KÉZIFEGYVEREKSEL HAJTOTTAK VÉGRE KÜLÖNFÉLE LŐFELADATOKAT.

Vizsgára készülve

A négy hétig tartó kőkemény gyakorlón a szolnoki zászlóalj 2. századára épülő századharccsoport a tatabányai MH 25. Klapka György Lövészdandár 1. lövészszázalójával közösen készült a hamarosan esedékes nemzeti CREVAL- (Combat Readiness Evaluation – harcászati minősítés) ellenőrzésre.

Hatékony együttműködés és összehangolt munka jellemezte a Villámló Pegazus elnevezésű gyakorlatot, ahol a szolnoki katonák egy speciális lögyakorlat keretében – az MH 86. Szolnok Helikopterbázis kijelölt állományával közösen – helikopteres lövészetet hajtottak végre a tatárszentgyörgyi lőtérén. Ennek során a katonák egy Mi-17-es

szállítóhelikopter fedélzetéről géppuskával küzdötték le a földi célokat.

A szolnoki alakulatok között mindig is kiváló volt az összhang, a közös gyakorlat eredményessége is jelzi ezt – mondta Csajbók József, az alakulat kommunikációs zászlósa. Hozzátette: az összetett foglalkozások alatt azt is ellenőrzik, hogy a valóságot megközelítő helyzetben hogyan reagálnak a katonák a figyelés, a célfelderítés, a fontos célok kiválasztása, valamint a tüzelés kezdőelemeinek gyors meghatározása közben.

A „könnyű vegyesnél” emellett zajlottak a raj-, illetve szakaszharcászati egyéni és kötelék-lógyakorlatok, amelyek célja, hogy megtanítsák a katonákat az egyéni, valamint a rajban és a csoportban rendszeresített gyalogsági fegyverek biztonságos, hatékony alkalmazására.

A zászlóalj a CREVAL-felkészülés részeként – a harcjárművezetők vezetési gyakorlatát követően – végrehajtotta az alegység „harcászati összeko-vácsolását”, amellyel párhuzamosan a szükséges egyéni lögyakorlatot is meg-

tartották. A katonák ugyan leginkább „légi roham” képességeikről ismertek, most viszont „normál” lövész kötelék-ként is bizonyítaniuk kellett. A gyors-reagálású katonák számára ezeknek a feladatoknak a végrehajtása nem okoz különösebb problémát, viszont a más fegyvernemi és szakalegységek közti együttműködést nem lehet elégszer gyakorolni.

A Villámló Pegazus így helikopterről páncélozott szállító harcjárműre váltott,

és a rotor helyett nyolc keréssel látott hozzá a harcfeleladatok végrehajtásának. A BTR-típusú harcjárművek alkalmazásának maximális kihasználásában nagy segítséget nyújtottak a tatai katonák, akikkel a vegyes zászlóalj állománya együtt hajtotta végre az éleslőgyakorlatokat.

A CREVAL-ellenőrzéssel párhuzamosan zajlik az alakulathoz érkezett újoncok szakalapozó kiképzése. Énekes Ede főhadnagy, az MH 25/88. Könyvű

Vegyes Zászlóalj első századának megbízott parancsnoka elmondta: a „könnyű vegyeshez” érkező újoncok természetesen már stabil tudással rendelkeznek, viszont a gyorsreagálású katonává váláshoz szükséges speciális eljárásokat még nem ismerik. A hatetes kiképzés során az állomány elméleti és gyakorlati foglalkozásokon sajátítja el a zászlóaljra jellemző eljárásokat, az egyes-harcostól a rajszintig.

Még többhetes kemény gyakorlásnak tehát már megvan az eredménye, de a nemzeti CREVAL-nak keretet adó Tavaszai Áttörés 2014 elnevezésű gyakorlat még hátravan.

Az elmúlt húsz év legnagyobb szállítási feladata

VÁRPALOTA CHALLENGE 2014

MÁRCIUS KÖZEPE ÓTA GYAKRAN SZEREPELT A KÜLÖNBÖZŐ HÍRADÁSOKBAN A VÁRPALOTAI KIHÍVÁS 2014 ELNEVEZÉSŰ GYAKORLAT. AZ ÁPRILIS VÉGÉIG TARTOTT MEGMÉRÉTTETÉSEN AZ „EGYSZERŰ” GYAKORLÓTÉR-BIZTOSÍTÁSNÁL JÓVAL NAGYOBB SZEREP JUTOTT A MAGYAR HONVÉDSÉGNEK...

A holland vezetésű gyakorlat a honvédség logisztikai erőinek és az MH Katonai Közlekedési Központnak (MH KKK) egyaránt remek gyakorlási lehetőséget adott, hiszen mindvégig folyamatosan érkeztek és távoztak külföldi katonák, illetve eszközök.

– A befogadó nemzeti támogatás szinte összes közlekedési aspektusában részt vettünk, ezért mindenre kiterjedő együttműködést kellett kialakítanunk a hazánkban tartózkodó külföldi egységekkel – fogalmazott Pataki Zsolt alezre-

des, a Magyar Honvédség Katonai Közlekedési Központjának parancsnokhelyettese. – A központ már a gyakorlat kezdete előtt részt vett a tervezési, szervezési feladatokban, s a gyakorlat során megállás nélkül láttuk el a befogadó nemzeti támogató feladatainkat. Ez pedig most is azt jelentette, hogy a Magyarországra érkező katonai szervezetek, egységek, alegységek számára, legyen szó akár béke-, akár pedig minősített időszakról, polgári és katonai segítséget kell nyújtanunk. Ugyanis, bár a Holland Királyi Hadsereg is rendelkezik logisztikai képességekkel és mód-

Pataki Zsolt alezre-

MAGYAR HONVÉD

szertannal, a határokon túli működtetéshez hiányzó elemeket és a gördülékeny végrehajtáshoz szükséges szállításokat befogadó nemzetként hazánk biztosította.

A Várpalotai Kihívás 2014 gyakorlat ugyan csak március közepe táján vette kezdetét, a részletek megtervezése jóval korábban megkezdődött. A magyar és holland szervező felek már 2013 novemberében találkoztak az MH ÖHP Logisztikai Műveleti Főnökségén. Ekor határozták meg azokat a területeket, amelyeket a gyakorlat igénybe fog venni, a katonai közlekedési központ szakemberei pedig a holland stratégiai szállításiért felelős kollégáikkal tervezték meg a körülbelül ezeregy száz jármű Magyarországra szállítását.

– Ennek keretében bejárásokat végeztünk azokon a vasútállomásokon és közutakon, illetve hadiutakon, amelyeket azután a gyakorlat tervezetten igénybe is vett – idézte fel a közös szervezést Pataki alezre-

des. – Felvettük a kapcsolatot a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtérrel is, hogy a katonai repülőgépeken érkező katonák az I. terminálra érkezhessenek, ezzel megkönnyítve továbbszállításukat. A hollandok mind a négy közlekedési alágazatot igénybe vették: a katonai közlekedési központ ezek közül a közúti, a vasúti és a légi szállítás szervezését végezte el. Összesen több mint háromszáz konténerrel szállították a személyi felszereléseket és egyéb anyagokat. Negyven vasúti szerelvény állt rendelkezésünkre, ezeket kellett beosztani az érkező és induló járművek, technikák szállításánál.

A felsoroltakon túl a gyakorlat hathe-

des idősorában közel negyvenhét, felszereléseket és katonákat szállító légi jármű ingázott Hollandia és Magyarország között. Azokat a járműveket, amelyeket a hollandok kapacitás hiányában már nem tudtak vasútra tenni, hajón szállították Szlovéniába, ahonnan saját lábon, konvojban érkeztek meg a tornyiszentmiklósi határátkelőre. A Magyar Honvédség kísérő- és felvezető járművei a határ hazai oldalán várták őket, innen huszonöt járművenként közre fogva a konvojt, vezették fel a holland egységeket Várpalota közeli bázisukhoz.

– Ahhoz, hogy tisztán lássuk, kinek meddig tart a felelősségi köre az őrszervelem szempontjából, megállapodtunk a civil szállítómányozóval, aki a vas-

úti szállítást intézte. A Magyar Honvédség biztosította a szállítmányokat a kirakóállomásra történő érkezéstől a kirakodásig. A holland technikák hazaindulásánál pedig a berakás kezdetétől a szerelvények elindulásáig szintén a magyar katonák feleltek a járművek, konténernek épségéért. A hollandok nem küldtek a szerelvényeikkel szállítmánykísérő őrseget, így a magyarországi határátlépéstől kezdve ezt az ellenőrzést is a központ emberei végezték.

Ez az utóbbi 20 év legnagyobb szállítási feladata. Ennél nagyobb feladat talán a szovjet csapatkivonás volt. De szerencsére, ahogy Pataki alezre-

MAGYAR HONVÉD

mind szakmailag, mind pedig az idegen nyelvek terén jól képzett, és képes tökéletes csapatmunkában dolgozni.

A katonai közlekedési központ – az összhaderőnemi parancsnokság engedélye alapján – számos honvédségi alakulatot igénybe vehetett, így például Veszprémben, Hajmáskéren, Várpalotán az MH Bakony Harckiképző Központ és az MH 54. Veszprém Radarezred katonái adtak folyamatos őrseget, az MH vitéz Szurmay Sándor Budapest Helyőrség Dandár kísérési, míg az MH 43. Híradó- és Vezetésbiztosító Ezred, valamint az MH Anyagellátó Raktárbázis szállítási és kísérési feladatokban vett részt. Az MH 64. Boconádi Szabó József

Logisztikai Ezred mozgáskoordináló századának katonái a gyakorlat körzetének mozgásbiztosítási feladatait voltak felelősek.

A Pápara érkező alakulatok – mint például a holland 11. légimozgékonyaság dandár helikopterei – földi kiszolgálása esetén könnyítést jelentett, hogy a bázisrepülőterre vezető iparvágányt az MH KKK műszaki központjának szakemberei hamar üzemkész állapotba tudták

hozni, így az oda települő holland technikák és anyagok őrzésére nem kellett külön alegységeket kirendelni.

Ugyan a holland logisztikai rendszer az újdonság erejével hatott, a magyar fél rugalmasan tudott alkalmazkodni hozzá, és saját javaslataival is segítette a tervezést. Ezernél is több e-mailváltásunk volt, minden változásról, változtatásról tájékoztattuk egymást, így semmilyen probléma nem merülhetett fel.

Közös munkánk abszolút gördülékeny volt – jegyezte meg Pataki Zsolt.

Beszélgetésünk idején a központ a napi teendőin felül indított útnak hét vasúti szerelvényt, amelyek egy-két órán belül el is hagyták hazánk területét. A gyakorlat végéig csaknem húsz szerelvényt indítottak útbá Hollandia felé. A gyakorlaton összesen 3000 külföldi katonára vett részt, de egy időben átlagosan csak 1800 katonára tartózkodott hazánkban. Ez azt jelenti, hogy a ki- és berakodás szinte egyetlen napra sem állt le, a gyakorlat kellős közepén is érkeztek szerelvények és ugyanígy indultak is visszafelé. A katonai közlekedési központ mindennapi feladatai (hazai és missziós közlekedéstámogatási igények ellátása) mellett folyamatosan biztosította, hogy mindenki eljuthasson a gyakorlótérre, majd végül a Hollandiába menő járművekre.

A honvédségi mozgatószolgálat felelős alakulat szakemberei nemcsak a szállításokat koordinálták, hanem fegyveres kíséretet és szakkíséretet is adtak. Utóbbi a túlsúlyos és túlméretes eszközök közötti kíséretét jelentette. Ezen kívül folyamatosan kellett biztosítani a közúti szállításokhoz szükséges útvonal-engedélyeket és lehetővé kellett tenniük a díjköteles autók ingyenes használatát a holland gépjárművek számára. Szükség esetén a központ saját eszközeit, például a személy- és anyagszállító járműveit, illetve a ki- és berakodást segítő daruit is rendelkezésre bocsátotta.

– A mozgások kontrolláltsága érdekében Hegyeshalomnál egy határátlépést koordináló közlekedési parancsnokságot, a Liszt Ferenc Repülőtér I. terminálján pedig repülőtéri katonai parancsnokságot működtetettünk a holland közlekedésiekkel közösen – mondta az alezredes. – Innen kaptuk az első információkat a hazánk területére beérkező repülőgépekről, szerelvényekről, konvojokról, személyi állományról. És ez volt az utolsó ellenőrzőpont a határon kilépők számára. A gördülékeny munkavégzés érdekében a be- és kirakóállomásokon – például a hajmáskéri vasútállomáson – vasútállomási katonai parancsnokságok működtek. Az idei holland gyakorlat jó felkészítés volt számunkra is, hiszen jövőre hazánkban rendezik meg a Capable Logistician 2015 elnevezésű gyakorlatot, amely várhatóan 25 nemzet részvételével zajlik majd.

45 kilogramm védelem

MOZGÓ PÁNCÉL

EGYÁLTALÁN NEM KÖNNYŰ GUINNESS-REKORDÉRT FUTNI VAGY ÉPP DOLGOZNI AZ EOD-9 NEHÉZ TŰZSZERÉSZRUHÁBAN. KEVÉSBÉ LÁTVÁNYOS, ÁM ANNÁL FONTOSABB SZEREP JUT A RUHÁNAK AKKOR, AMIKOR PÉLDÁUL IMPROVIZÁLT ROBBANÓESZKÖZ (IED) MENTESÍTÉSÉNÉL VÉDI VISELŐJE ÉLETÉT.

Az EOD-9 (Explosive Ordnance Disposal – robbanószer-hatástalanítás) ruházatot nem kifejezetten katonai célokra fejlesztették ki Kanadában. Kántor Zsolt őrmester, az MH 1. Honvéd Tűzszerész- és Hádihajós Ezred kiképzési részlegének kiképző-altiszte szolgált ezzel a magarázattal, majd hozzátette: a Magyar Honvédségnél 2009-ben rendszeresített, a kategóriájában a legjobbnak számító védőruházatot az eredeti elképzelés szerint a rendvédelmi szervek tűzszerészeinek szánták, akik tűzérési löszerek, repülőbombák helyett robbanóanyagokkal, improvizált robbanóeszközökkel találkoznak munkájuk során. Ez a speciális öltözet valójában nem a repeszek ellen nyújt védelmet, ugyanis a hirtelen fellépő hőmérséklet- és nyomásváltozások következményeinek csökkentésére alakították ki. A repeszek mellett legáltalában akkora veszélyt jelent a robbanás súlyos belső sérüléseket okozó túlnyo-

mása, azaz a környezeti légnyomás hirtelen és drasztikus megemelkedése. Az ehhez társuló lökéshullám odébb is dobhatja a tűzszerészt.

Mindez azonban nem azt jelenti, hogy a ruha nem nyújt repeszvédelmet: a sisak illetve a mell- és ágyékvédő lappal ellátott felsőkabát egy 1800 m/s-os sebességgel becsapódó, 1,1016 grammos (17 grain-es) repeszt képes „megfogni”. A tervezés során kompromisszumokat kellett hozni a védelem, a szabad mozgás és a tömeg között, így az előbbieken említett két, élettani szempontból fontos területet védtek meg a legjobban. A ruhákat a gyártó HIBRYD II próbababákkal tesztelték; a robbantásos vizsgálatok során a távolságtól (0,6–3 méter) és a felhasznált robbanóanyag tömegétől (0,5–10 kg) függően a mellkasi túlnyomás 87–97 százalékát „elnyelte” a ruházat – azaz a ruhában lévő testet csak a túlnyomás töredéke érte.

TETŐTŐL TALPIG

Az ezrednél is használt rendszer EOD-9 sisakból, rövid felsőkabátból és beépített csatlakozókábelből, egybeszabott ágyékvédőből, kantáros, a hátvédőszerkezettel integrált nadrágszárakból és lábfejt védő, lecsatolható lábszárvédőkből áll.

A kevlárból készült EOD-9 sisak egymagában 17 kilogrammot nyom. A tűzszerész arcát egy lehajtható, 1 cm vastag speciális plexilap védi. A plexi fölött van két apró, de nagy erejű LED-lámpa, amely éjjel vagy kedvezőtlen fényviszonyok között segíti a szakember munkáját. A sisak saját belső energiaellátással rendelkezik, ennek akkumulátorai a hátsó részen kaptak helyet a külső levegőt a sisakba juttató, a szellőzésért és a belső levegőkeringtetésért felelős két ventilátor mellett. Mivel a plexi hajlamos a párasodásra, külön beállítási lehetőséggel biztosították, hogy a ventilátorok a levegőt a plexilap belső felületére fűjék.

A mell- és ágyékvédő lapokkal együtt 17,5 kilogrammos, rövid szabású felsőkabát kevlár, lángálló nomex és pamutanyag szőtt keveréke. Kemény és durva anyagot kell elképzelni – jegyeztesse meg az őrmester, de gyakorlórúhára húzva már nem okoz gondot a viselete. Az öltözésnél ügyelni kell arra, hogy a zsebek üresek legyenek, hiszen ami benn marad, az folyamatosan nyomhatja a

tűzserész testét, ezáltal csökkentheti az összpontosító képességet, ezt pedig a feladat végrehajtása sínylené meg.

A ruházat további sajátossága, hogy a sisak és a lábra kívülről felerősített HW 300 kommunikációs rendszer közötti összeköttetést a kabátba beépített csatlakozókábel biztosítja. A kabát zsebeibe, hevedereire pedig a tűzserész helyezheti el szerszámain, eszközeit. A mellkasi részen két, külön betehető kevlár-lap fokozza a mellkas és az ágyék lágy szöveteinek védelmét. A gerinc védelméért már a kantáros hosszúnadrágba integrált protektor felel, mely hasonló, mint amilyeneket a motorosok ruházatában, kabátjaiban találhatunk. A funkciója is ugyanaz: ha a tűzserészt a robbanás ereje elhajtja, akkor kiküszöbölhető az akár a gerinc súlyos sérülését is okozó ostorcsapás-hatás.

A ruházathoz nem tartozik lábbeli, így a rendszeresített bakancsban mozognak a szakemberek. A ruházat alá kétféle speciális öltözetet lehet felvenni. Az egyik, a BCS3 testhűtő rendszer gyakorlatilag egy, finom ruhaanyagba varrott, vékony műanyag csőrendszer-kezelésű és a hozzá tartozó, szintén hűthető sapka. A csővezetékben hideg víz kering, melyet külső, önálló energia- és vízellátással rendelkező egységből kap a ruházat. Az egyéni hűtőrendszer segíti a tűzserészt saját testhőmérsékletének szabályozásában, így magas külső hőmérséklet esetén csökkenti a hőigénybevétel okozta kockázatokat, megnyújtva a feladat végrehajtására felhasználható időt. Igaz, cserében a ruha viselőjének további 4 kilogramm tömeggel kell mozognia. A másik speciális „alöltözet”, a szénszál-aszalt pamutból készült CPU vegyvédelmi ruha bizonyos védettségi szintet biztosít a lehetséges kémiai vegyszerekkel szemben. Ennek a ruhának nagyon kicsi a tömege, így gyakorlatilag nincs hatással viselőjének mozgására, munkavégzésére.

A ruhába beöltözött tűzserész a bázisponton tartózkodó parancsnokhelyetessel vagy más, kijelölt személlyel a HW 300 kommunikációs rendszeren keresztül tartja a kapcsolatot. Ez egy 4 kilogramm tömegű vezeték nélküli rádiórendszer, melynek előnye, hogy nem zavarható, ellenében a rádióhullámokra alapozott kommunikációs rendszerekkel. A kapcsolat, a folyamatos kommunikáció nagyon fontos. A bázisponton tartózkodó katona ál-

landóan kapcsolatban van a tűzserésszel, állapotát ellenőrzi, a helyzetről, a feladat végrehajtásáról, a robbanóeszköztől kér és kap felvilágosítást.

A folyadékellátás ugyancsak nagyon fontos, hiszen a melegben a kiszáradással küzdő tűzserész hamar alkalmatlanná válik feladatának végrehajtására. A ruha hátrészére ennek megelőzése ér-

dekében helyezhető el egy kétliteres ivóvíztartály.

Az EOD-9 ruhát minden járőrparancsnok viselheti; a ruha használatának feltétele a legalább harmadosztályú tűzserészfokozat és a megfelelő ki-képzettség is. A súlyadatokat, az öltözködés helyes sorrendjét a ruha valamennyi alkalmazójának tudnia kell, az vi-

szont már az egyén sajátos képességeitől függ, hogy a nehéz védőruhában milyen hatékonyan tud mozogni és dolgozni.

LEVETNI GYORSABB

A feladat végrehajtásának sikeressége múlhat azon, hogy jól vagy rosszul öltöttük-e magunkra az EOD-9-es ruhát. Általában két tűzserész öltöztet be egy harmadikat. A helyes sorrend szerint először a kantáros nadrágot kell felvenni. A lábrész becipzárása után a ge-

rincprotektor beállítása, személyre szabása következik. Talán meglepő, de ezután a sisak felvétele kerül sorra, mert 17 kilogrammos tömegét „nyakból” könnyebb megtartani, mint a közel 18 kilogrammos ruhában nehézkesen mozogva, a fülek begyűrésének elkerülésén aggódva. Ha a sisak is stabilan a helyére került és azt „összelőtték” a gerincprotektorral, következhet a kabát. A beigazítást, a kommunikációs rendszer kábeleinek csatlakoztatását, s a cipzárást követi a kommunikációs rend-

szert és a sisak levegőkeringtető rendszerének kipróbálása. Végül jöhet a gallér felállítás, a sisakplexi lehajtása, jelezve, a tűzserész kész a feladat végrehajtására.

A ruha eltávolítása kétféleképpen történhet. Ha a tűzserész a feladat végrehajtásáról ruhában tér vissza, akkor mindenki a saját döntése alapján kialakított sorrendben szabadulhat meg az 45 kilogrammnyi „védelemtől”. Általában a kabát kerül le először, majd a sisak és végül a nadrág. Ha a műve-

leti területen, a feladat végrehajtása közben valamilyen gond adódik, például kigyullad a ruha, akkor a beöltözött tűzserész saját magát le tudja vetkőztetni. Először, a folyamatos kifelé haladás közben levett kabátátrész ledobja maga mögé, hiszen legfontosabb az emberélet. Ezután jöhet a kantáros nadrág levétele, melyet hátul, a cipzáras részen elhelyezett gyorskioldók is segítenek. A tűzserész a fejét védő sisakot csak akkor veszi le, amikor már majdnem elérte a bázispontot.

1871. január 18-án a versailles-i királyi palota tükörtermében új nagyhatalom született.

HATALMI JÁTSZMÁK

AZ ELSŐ VILÁGHÁBORÚT MEGELŐZŐ ÉVTIZEDEK EURÓPÁBAN KORÁNTSEM A BÉKE JEGYÉBEN TELTEK. KONTINENS-SZERTE EGYMÁST KÖVETTÉK A KISEBB-NAGYOBB KONFLIKTUSOK, AMELYEK AZON TÚL, HOGY ÁTRAJZOLTÁK AZ ORSZÁGHATÁROKAT, ELVETETTÉK A MAJDANI NAGY VILÁGÉGÉS MAGJÁT IS.

Az európai országhatárok átrajzolásának fontos állomása volt a széttagolt Németország egyesítése; erről a kontinens vezető politikusai úgy vélekedtek, hogy Ausztria és a Habsburg-ház vezetésével fog megvalósulni. A Habsburgok a német államok viszonylag laza föderációját képzelték el, elsősorban azért, hogy a nem német területeiket (például Magyarországot) is megtarthassák. Az egység megteremtésében mindazonáltal komoly vetélytársuk akadt a 19. század második felére: a legnagyobb és a legdinamikusabb fejlődő német állam, Poroszország, illetve az ott uralkodó Hohenzollern-dinasztia.

AUSZTRIA VAGY POROSZORSZÁG?

1862 szeptemberében I. Vilmos porosz király a nagy diplomáciai tapasztalattal

rendelkező korábbi szentpétervári és párizsi nagykövetet, Otto von Bismarckot nevezte ki miniszterelnökké, aki a parlament megkerülésével nagyszabású haderőreformot hajtott végre. Az eredmény egy rendkívül ütőképességszerű hadsereg lett, melynek birtokában Poroszország immár aktív külpolitikát folytathatott.

Bismarck nyíltan hangzott, hogy a porosz vezetési német egység feltétele Ausztria háborús veresége. Ennek megfelelően 1866-ban ki is robbant a fegyveres konfliktus, ám a német államok többsége Ausztriával szimpatizált. Tovább szaporította a poroszok gondjait, hogy a szövetségüként hadba lépett olaszok gyors vereséget szenvedtek. Ezt követően egész Európa Ausztria látványos győzelmét várta. Nem így történt! A porosz haderő ugyanis napok alatt legyőzte a Habsburgokkal szövetséges német államokat, majd 1866. július 3-

án Königrätz-nél az osztrák főerőkre is vezetes csapást mért. Bismarck mindazonáltal a békekötésnél szerfölött engedékenynek bizonyult, nem véletlenül. Az Osztrák Császársággal ugyanis szövetségként számolt a jövőben megvívandó háborúk során. Ennek megfelelően Ausztria – amely a poroszok javára lemondott a német egység megvalósításáról – csak Venetiót veszítette el (a tartományt Olaszország kapta).

A porosz győzelem eredményeként I. Vilmos létrehozhatta az Északnémet Szövetséget, vagyis a német területek egyesítése karnyújtásnyira került. III. Napóleon francia császár azonban nem nézte jó szemmel az ország határai mentén kialakulóban lévő erős állam-szövetséget. Éppen ezért megkísérelt szövetségre lépni Ausztriával és Olaszországgal, de végül egymaga volt kénytelen szembenézni a poroszokkal.

Königrätz-nél az osztrákok elvesztették annak esélyét, hogy a vezetésükkel valósuljon meg a német egység.

„Sohasem kételkedtem abban, hogy a Német Birodalom megteremtését Franciaország legyőzésének kell megelőznie” – írja visszaemlékezéseiben Bismarck. Mindez aztán boszorkányos gyorsasággal be is következett: az 1870–71-ben megvívott háborúban Poroszország megsemmisítő vereséget mért III. Napóleon erőire; a Sedannál, 1870. szeptember 2-án megvívott döntő ütközetben maga a francia császár is fogságba esett. A Második Császárság ezzel megbukott, két nappal később Párizsban kikiáltották a Harmadik Köztársaságot. A német

hadigépezet azonban nem állt meg, tovább folytatták a hadműveleteket. Hamarosan körbe is zárták a francia fővárost, amely végül 1871. január 28-án kapitulált. Tíz nappal korábban, január 18-án Versailles-ban ugyanakkor egy ennel is jelentősebb esemény zajlott le: a királyi palota tükörtermében az egybegyűlt német fejedelmek kikiáltották a Német Császárságot, uralkodónak pedig I. Vilmos porosz királyt választották. Új nagyhatalom született.

A németeknek természetesen volt gondjuk a franciákra is: a legyőzötteknek

három év alatt ötmilliárd frank hadisarcot kellett fizetniük, ráadásul elvesztették Elzászt és Lotaringiát, ezzel együtt pedig az ottani nagy vasérctelepeket is. Az említett területek német kézre kerülése miatt a francia népet fűtötte a revánsvágy, a visszavágással mindazonáltal 1914-ig, vagyis az első világháborúig várniuk kellett. Az egészséges Németország már megalakulásakor fenyegető erő volt, gazdaságuk további meg erősödésével párhuzamosan pedig egyre merészebb tervek szöttek. 1888-ban a becsavagyó II. Vilmos lépett a trónra, aki menesztette az őt a tekintélyével nyomasztó Bismarckot. A német külpolitikát ettől kezdve egyre inkább a nyers kihívás és a nyílt fenyegetés jellemezte, ami nagymértékben hozzájárult egy németellenes koalíció, az antant létrejöttéhez.

A BALKÁNI „PUSKAPOROS HORDÓ”

A német egység megszületésével Nyugat-Európában hosszú időre elült a csatazaj, a kontinens keleti felén azonban még szép számmal akadtak nyitott kérdések, amit mi mással, mint a fegyverek erejével ígyezkettek rendezni az érintettek. A térséget három hatalom, Oroszország, az 1867-ben létrejött Osztrák–Magyar Monarchia és a hanyatló Oszmán (Török) Birodalom, azaz „Európa beteg embere” uralta. Utóbbi elnevezés híven tükrözte, hogy a szultánság már messze túl volt a fénykorán, ami a 19. század második felében a Balkán népeinek nyújtott reményt az idegen iga alóli felszabadulásra. A nagyhatalmak is észlelték, hogy a félszigeten hatalmi őr van keletkezében. Oroszország és a Monarchia egyaránt igényt tartott ezekre a területekre, s kezdetben úgy tűnt, a szláv népek érdekeinek védelmében fellépő cár van kedvezőbb helyzetben. Nagy-Britannia azonban az Oszmán Birodalom egysége mellett állt ki, mert nem akarta Oroszországot Konstantinápoly (ma Isztambul) és a két stratégiai jelentőségű tengerszoros, a Boszporusz és a Dardanellák közelébe engedni.

Az Oszmán Birodalom sújtó éhínség és a súlyos adóterhek miatt 1875-ben Boszniában felkelés robbant ki, amely hamarosan átterjed Szerbiára, Montenegróra és Bulgáriára is. Oroszország élt a kínálkozó lehetőséggel, s 1877 áprilisában hadat üzent Törökországnak. Nem is nagyon tehetett mást, hiszen ha

III. Napóleon átadja kardját I. Vilmosnak. A sedani vereség még ma is a katonai összeomlás szimbóluma a franciák számára.

A Balkánon a törökökkel 1877/78-ban szembeszálló Oroszország a szláv népek érdekeinek védelmére hivatkozott.

tétlen marad, végleg elveszti a balkáni szláv népek bizalmát. A hadműveletek vontatottan indultak, de a török hadsereget végül sikerült megroppantani, s 1878 januárjában az oroszok és szövetségeseik már Konstantinápoly előterében álltak: megnyílt tehát az út a Boszporusz felé. Úgy tűnt ekkor, hogy végre megvalósul a cárok évszázados álma, ám a britek váratlanul a szultán segítségére siettek, és flottájuk mozgósításával egyértelművé tették: készek fegyverrel is újtát állni az orosz terjeszkedésnek. Ennek hatására 1878. március 3-án megkötötték a San Stefanó-i békét, amely ugyanakkor Oroszország érdekei szerint formálta át a Balkán-félszigetet, mindenekelőtt az Égei-tenger partvidékét és Macedóniát is magában foglaló Nagy-Bulgária létrehozásával.

Ez természetesen egyáltalán nem nyerte el a nagyhatalmak tetszését, így az 1878. június 13. és július 13. között megrendezett berlini kongresszuson újrarajolták az oszmán uralom alól felszabadult Balkán térképét. Mindebből az Osztrák–Magyar Monarchia került ki győztesen, amely érdekszférájába vonhatta Boszniát és Hercegovinát (1908-ban aztán hivatalosan is bekebelezte, azaz annektálta a két balkáni tartományt). Az alkudozás nagy veszteségei a bolgárok lettek, hiszen nemcsak a San Stefanó-i békében megszerzett hatalmas területekről kellett lemondaniuk, hanem szuverenitásukról is. A felszültségeket tehát nem oldotta meg a berlini kongresszus, épp ellenkezőleg: jelentős területek maradtak az egyre gyengülő Oszmán Birodalom kezén, ráadásul a balkáni államok egymás rovására is terjeszkedni akartak; a félsziget továbbra is a kontinens forrongó pontja, „puskaporos hordója” maradt.

Miután az európai területszerzésre vonatkozó tervei kudarcot vallottak, Oroszország figyelme a Távol-Kelet felé fordult, ahol azonban a Korea és Kína irányában terjeszkedő Japánnal találta magát szembe. A háború nem is maradt el: 1904. február 8-án a japán flotta hadüzenet nélkül megtámadta az orosz kézen lévő Port Arthurt, illetve a kikötőben állomásozó cári hajóhadat. Az erőd 11 hónap után kapitulált, 1905 februárjában pedig az orosz szárazföldi haderő szintén elbukott a mandzúriai Mukdennél. A cári vereség májusban a Cuszima-szorosnál vált teljessé, amikor a fél világ megkerülésével a Távol-Keletre vezényelt balti flotta is megsemmisült. II. Miklós cárnak, más választása nem lévén, békét kellett kötnie; az amerikai közvetítéssel az egyesült államokbeli Portsmouth-ban 1905. szeptember 5-én aláírt egyezmény értelmében Oroszország lemondott Mandzúriáról, Port Arthurról, a Szahalin-sziget déli részéről, illetve minden a Koreai-félszigetre vonatkozó igényéről.

MAROKKÓ KÉTSZER

Miközben a világ figyelmét az orosz–japán háború kötötte le, Németország elkezdett látni az időt, hogy meggyengítse Franciaország afrikai, egyszersmind nemzetközi helyzetét. Az utóbbit az indokolta, hogy 1904 áprilisában Nagy-Britannia és Franciaország létrehozta az antantot, ami a világ újrafelosztására törekvő Németország számára kifejezetten előnytelen fejlemény volt. II. Vilmos császár 1905 márciusában váratlanul a marokkói Tanger városába látogatott, ahol kijelentette, hogy az észak-afrikai állam szuverenitásának fenntartását támogatja. Franciaország

éppen akkoriban igyekezett védnöksége alá vonni Marokkót, a német uralkodó tehát e szavakkal nyíltan szembeszállt Párizs terjeszkedési politikájával. A háborúval fenyegető helyzetet a spanyolországi Algeciras városában 1906 januárjától rendezett konferencia volt hivatott megoldani. Ennek során Németország elérte ugyan, hogy Marokkó megőrizhesse függetlenségét, de az egyéb javaslatokat illetően az Osztrák–Magyar Monarchia kivételével az összes nagyhatalom II. Vilmos ellen szavazott.

Öt évvel később Marokkó ismét egy nagyhatalmi viszály középpontjában találta magát. A konfliktus közvetlen előzményeként Abd el-Hafid szultán az 1911. évi felkelés levezésére francia segítséget kért, amit május 21-én meg is kapott. Persze nem késett sokat a németek válasza sem: II. Vilmos 1911. július elején Agadir kikötőjébe küldte a PANTHER (Párduc) nevű cirkálót. A császár 1905-ös tangeri beszédéhez hasonlóan azonban a „párducugrás” is elhibázott lépésnek bizonyult: az újabb marokkói krízis nem osztotta meg az antant hatalmakat, épp ellenkezőleg. Nagy-Britannia ismét teljes mellszélességgel kiállt szövetségese mellett, mivel a francia terjeszkedésnél sokkal jobban agaszkodta az, hogy a német hadiflotta egy atlanti-óceáni támaszpontot alakít ki Agadirban.

Végül a második marokkói válságot is sikerült háború nélkül lezárni, és Berlin újra elkönnyvelhetett némi sikert: Új-Kamerun néven mintegy 275 000 négyzetkilométert kapott Közép-Afrikában. A Marokkót 1912 márciusában védnöksége alá helyező Franciaország azonban jóval értékeesebb területeket szerzett riválisánál, ráadásul II. Vilmosnak azt kellett tapasztalnia, hogy agresszív terjeszkedési politikája szorosabb együttműködésre sarkallja az antant hatalmakat.

BARÁTBÓL ELLENSÉG

A második marokkói válságot használta ki Olaszország, hogy az 1896-os etiópiai kudarc után végre afrikai birokokra tegyen szert. Az 1911 októberében megindított hadjárat során elfoglalták az addig török fennhatóság alatt álló Tripolit és Kirenaikát, majd a két tartományt Libia néven gyarmatukká nyilvánították.

A kiélezett nemzetközi helyzetben az olasz akció ellen egyetlen európai hatalom sem lépett fel.

A balkáni államok uralkodói az olasz sikert látva úgy vélték, bűn lenne elszalasztani a kínálkozó alkalmat, így 1912 során kétoldalú egyezményekkel létrehozta egy törökellenes katonai szövetséget, a Balkán Ligát. 1912 októberében először Montenegró üzent hadat a Portának, s néhány nappal később követte példáját Bulgária, Görögország és Szerbia is. A szövetségesek rövid idő alatt nem várt fényes győzelmet arattak: Törökország csaknem az összes európai területét elveszítette az első Balkán-háborúban.

A konfliktust végül az 1913. május 30-án megkötött londoni béke zárta le, ami azonban ismét a nagyhatalmak érdekeit szolgáltatta. A független Albánia kikiáltásával Szerbia nem jutott ki az Adriai-tengerhez, miközben a Szandzsákon Montenegróval, Macedónián pedig Bulgáriával kellett osztozkodnia. Az utóbbi állam az Égei-tenger partvidékén szembekerült Görögországgal is, amely ráadásul – Szerbiához hasonlóan – szintén sérelmezte a független albán

A balti flotta Cuszima-szorosnál elszenvedett veresége tett pontot az orosz–japán háború végére.

állam létrehozását. Az általános elégedetlenséget tapasztalva nem meglepő, hogy a Londonban kötött béke mindössze egy hónapig maradt érvényben: június végén újabb háború tört ki, ezt viszont már az egykori szövetségesek vívták egymással.

Miután Bulgária Szerbiával és Görögországgal szemben egyaránt követelésekkel lépett fel, a két állam már június elején szövetségre lépett egymással. Bulgáriát északról is fenyegették; az előző háborúban semleges Románia megszállta Dél-Dobruzsát és Szilisztra városát. A három irányból szorongatott bolgárok ennek ellenére jól tartották magukat, ám a törökök váratlan hadbá lépése megpecsételte a sorsukat. A totális összeomlástól végül a fronton pusztító kolera mentette meg őket, a szövetségesek ugyanis fontosabbnak ítélték csapataik megővését Szófia elfoglalásánál. A felek július 31-én kötöttek fegyverszünetet, augusztus 10-én pedig az Osztrák–Magyar Monarchia és Oroszország felügyelete mellett Bukarestben megszületett a második Balkán-háborút lezáró békeegyezmény, amelynek értelmében Bulgária elveszítette az első Balkán-háborúban megszerzett területek nagy részét. Törökország ezen az aktuson nem vett részt, mert ők a maguk részéről kétoldalú egyezményekkel tették pontot konfliktus végére.

A szerződés megpróbált igazságot tenni a balkáni népek között, sikertelenül. A családott Bulgária a Monarchia felé orientálódott (és később a központi hatalmak oldalán lépett be az első világháborúba), mire Oroszország Szerbiával fonta még szorosabbra a kapcsolatát. A Balkán tehát továbbra is „puskaporos hordó” maradt, amely aztán 1914 nyarán fel is robbant, lángba borítva az egész világot.

Az első Balkán-háború nyertesei a bolgárok voltak, ám a frissen megszerzett területeknek nem sokáig örülhettek.

„Háztáji háború”
Bodajkon

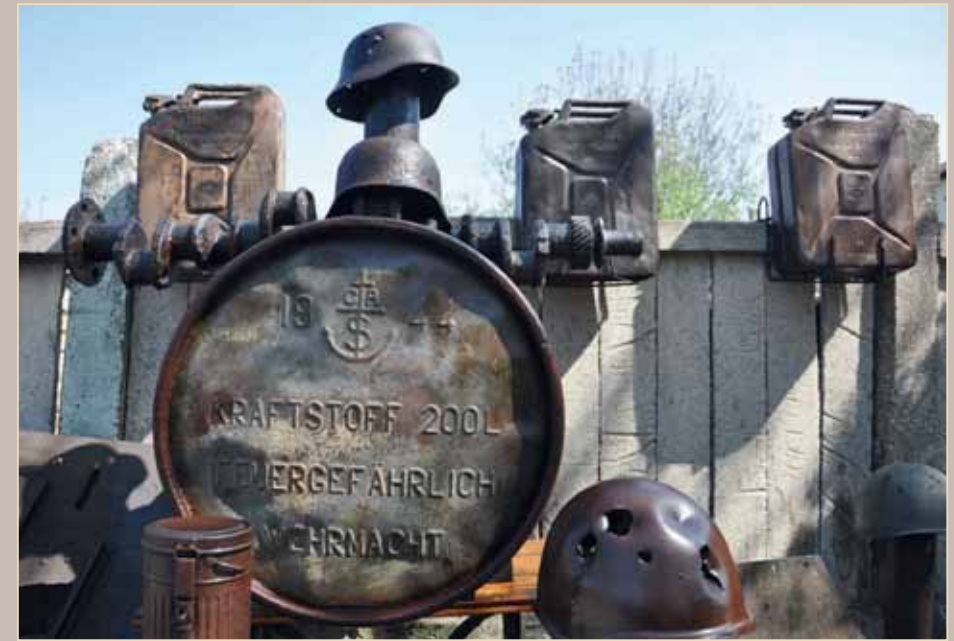
SÖRÉRT VETT HARCKOCSITETŐ

Fülöp Attila,
a gyűjtemény
gazdája

AZ MÉG HAGYJÁN, HOGY CSÁKBERÉNY HATÁRÁBAN KÖZTÉRI SZOBORKÉNT EGY RÉGI, OROSZ GYÁRTMÁNYÚ METRÓKOCSI FOGADJA AZ ÁTUTAZÓT, DE A CSENDES BODAJKI MELLÉKUTCA KERTJÉBEN PARKOLÓ PSZH MÁR TÖBB MINT MEGLEPŐ. FÜLÖP ATTILA MÁSODIK VILÁGHÁBORÚS MAGÁNGYŰJTEMÉNYÉNEK TELJESEN MŰKÖDŐKÉPES DARABJA PERSZE CSAK A JÉGHEGY CSÚCSA.

A Fejér megyében élők jó tizenöt éve tudják, mit kell tenniük akkor, ha pincében, padlásán, hagyatékban, árokparton, mocsárban – azaz akárhol – bármilyen régi fegyverre, váll-lapra, vagy egyéb háborús maradványra bukkannak. Fel kell hívni Fülöp Attilát, aki a mások által esetleg „ócskavasnak” nevezett holmit a házában és az udvarában kialakított – kicsinek nem nevezhető – gyűjteményébe szállítja. Otthon megtisztogatja, rendbe hozza, sőt, afféle ezermesterként, még működőképessé is teszi. Márpedig ilyen leleteket igen könnyen talál az ember Bodajkon és környékén, hiszen ez a település is jócskán kivette a részét a második világháborúból. A hadtörténeti udvarnak is nevez-

hető külső térben – stílszerűen – németjuhász kutya fogad. Otthonosan mozog az egészen mindennapi szalonmasitű, és a múzeumba illő, 1936-os gyártású mobilbunker között, és nem zavarják a különféle, köztük német harckocsiból származó láncfalparabok sem. Talán, mert a napfény éppen ezeket világítja meg, talán másért, nem tudom, de a figyelmemet először nem a szocialista

magyar hadiipar egyik utolsó páncélos-termeke, a személyautó módjára a feljárón parkoló PSZH köti le, hanem a kívülül ró olajos, különféle nyelvű feliratokkal ellátott, régi marmonkannák. Amerikai, angol, német... Mindenféle. No, igen: hiába a legmodernebb Királytigris vagy Sherman, üzemanyag nélkül nem mentek volna velük sokra a harckocsizó katonák.

A második világegés régiós történéseiről Fülöp Attila először kisgyerekként, nagypapjától hallott, aki – a gyűjtő saját bevallása szerint – színészeket meghazudtoló átéléssel elevenítette fel például azt, hogy miként halt meg alig néhány kilométerre innen a háború egyik legeredményesebb magyar harckocsi-parancsnoka, vitéz Tarczay Ervin honvéd százados. A visszaemlékezések szerint 1945 tavaszán a 2. magyar páncélos hadosztály Csákszerűnél nem tudta beásni magát a köves-sziklás talajon, ezért a négy órán keresztül tartó tűzérési tűzben nyolcvan százalékos veszteséget szenvedtek.

Fél éve találtam meg Söréden, a mocsárban ezt a nagyon ritka, széles láncfalparabot – mutatja a benzineshordók közelében elhelyezett egyik legújabb relikviáját Fülöp Attila. – A Csákszerűnél megmaradt hadosztály részei harcoltak itt. Majdnem biztos, hogy a százados harckocsijának egy darabjára lelem rá. Söréden esett el, ez már bizonyított; mint ahogyan az is, hogy egyedül neki volt széles láncfalpán Panzer IV-ese. Ezt persze szeretném még százszázalékos pontossággal megállapítani. Az ere-

A T-34-es harckocsi lerobbant páncéllemeze a zámoslyi páncéloscsata emléksarkában.

deti hadinaplók tanúsága szerint, amikor a százados kiadta a „Páncélost elhagyni!” parancsot, és ő maga is kiszállt a harcjárműből, térdre lótték. Katonái ugyan mentették volna, de ők is halálos géppuskatűzbe kerültek. A németek csak a világháború vége felé szerelték fel a Panzer IV-eseket ilyen széles lánctalppal, ezért olyan ritka ez a lelet. A szakértők szerint összesen csak három darab van belőle az egész világon.

Történelemtanárai később még inkább elmélyítették a hadtörténelem iránti érdeklődését, így aztán egyenes út vezetett oda, hogy a bodajki magánygyűjtő számos értékes hadtörténelmi leletet mentsen meg az utókor számára. Ha már utókor: a kertben, kikerülve két ágyút (az egyik, a 76,2 milliméteres, 1956-ban bizonyítottan a Corvin közben lőtte az ellenséges harckocsikat, mégpedig a ta-

A szovjet csapatok az 1944 decemberében kezdődött harcok után, 1945. március 18-án foglalták el Bodajkot. A Móri-árok stratégiaiilag is fontos térség volt, hiszen innen sík területen, a Bakony kikerülésével juthattak el a Győr–Bécs általános támadó irányba. Természetes, hogy a magyar–német csapatok erősen védték a környéket; olyannyira, hogy Székesfehérvárt rövid időre vissza is foglalták a szovjektől.

látatjelző csfkokból ítével eléggé eredményesen) egy teljesen hétköznapi hintágyba „botlottam”. Ez azért van ott – meséli Fülöp Attila –, hogy amíg az iskolások a történeteit hallgatják, és akár órákig is nézegetik a különféle fegyvereket, töltényeket, kulacsokat, gránátokat, korabeli propagandaplakátokat, felvarrókat, a világ legelső páncéltörőjét és számtalan más egyéb relikviát, addig a tanárok kényelmesen tudjanak várakozni.

A hadtörténelmi házban évről-évre nagyon sok fiatal fordul meg. Így szeretném erősíteni a honvédelmi nevelést – fűzi hozzá a házigazda, aztán találós kérdéseinek egyikét teszi fel: vajon hogyan kerülhetett gyűjteményébe olasz Beretta? Ekkor már benn járunk a házban, ahol a falakat elsősorban nem festmények, hanem hevederek díszítik – no és persze fegyverek, fegyverek és fegyverek. Hivatásos katonákat megszegyenyítően tisztá, jól karbantartott állapotban. Akár löni is lehetne velük, ha nem lennének természetesen a törvényeknek megfelelően hatástalanítva. – Szóval, amikor 1943-ban Olaszország ki akart lépni a háborúból, a németek ezt megakadályozták, lefegyverezték az olasz hadsereget és a zsákmányolt fegyvereket más frontokon maguk is használták. Ezt például egy csókakői padláson találtam meg – hangzik a válasz.

Rövid kitérő után visszakanyarodtunk az udvarba, a PSZH elé. Mint kiderült, a falunapok egyik szereplője elé, amely a

A Corvin közben harcolt, zsákmányolt szovjet ZiS-3-as páncéltörő löveg.

Vitéz Tarczay Ervin főhadnagy és legendás Tigris harckocsija a fronton, 1944 júliusában.

jeles események során, külön útvonalengedély birtokában, amolyan nagybacska közúti járműként tűnik fel a lovas kocsi, kerékpárok és autók között. Eredendően összesen kilencen fértek be a PSZH-ba, de gyanítom, hogy ilyen ünnepi alkalmakkor egyszerre többen is ülnek benne vagy éppenséggel rajta. (A helyi hírek szerint legutóbb a híres-neves operetténekes, Oszvald Marika is kipróbálta a járművet...)

A kijáratnál újabb megálló – a zámoslyi páncéloscsata emléksarka. A kis mentő voltaképpen egy T-34-es harckocsi teteje, rajta magyar sisak, mert hogy magyar katonák lőtték ki a szov-

jet monstrumot, valahol Sárkeresztessel mellett.

– Egy öreg juhász gyerekkorában saját szemével látta a jelenetet, ő mesélt el nekem mindent pontosan. Még a harckocsi teljesen szétégett géppuskáját is megtaláltam a roncs mellett. Traktorosok ócskavasnak akarták eladni az egészet, hogy legyen pénzük egy kis extra sörre. Meghívtam őket egy körre, így lett enyém az értékes lelet – avat be egy magánygyűjtő olykor saját módszereibe a házigazda. Búcsúzóul megkér, hogy ugyan írjak az emlékkönyvébe én is valamit, ha már egyszer itt jártam. Abba az emlékkönyvbe, amelyikben egy alkalommal, egy napon 350 név is szerepelt...

Egy lokálpatrióta
a képeslapok
bűvöletében

ÜDVÖZLET MAKÓRÓL

MÁSFÉL ÉVTIZEDE GYÚJTI A MAKÓT ÁBRÁZOLÓ KÉPESLAPOKAT HALÁSZ TAMÁS ÖNKÉNTES MŰVELTI TARTALÉKOS ZÁSZLÓS. KOLLEKCIÓJÁNAK LEGRÉGBBI PÉLDÁNYA SZÁZTIZENNÉGY ÉVES. A KÉPESLAPOK, KORABELI FÉNYKÉPEK ÉS ÚJSÁGCIKKEK FELHASZNÁLÁSÁVAL NÉGY KÖNYVBEN MUTATJA BE SZÜLŐVÁROSÁT.

Még amatőr szinten sem vallja magát helytörténésznek, a megszállott lokálpatrióta jelzót viszont büszkén vállalja Halász Tamás, aki eddig négy könyvet jelentetett meg Maros-parti szülővárosáról. A Makó régi képeslapokon, a Makó képeslapokon régen és most, a Makó és Csanád vármegye régi képeslapokon, valamint a Makó anno – fotók a régi Makóról szinte valamennyi példánya elővételben elkelt.

– A nagymamám egyik régi könyvében találtam rá a gyűjteményem első darabjára: 1905-ben adták ki, valamelyik makói iskolát ábrázolta – könyvjelzőnek használták. Annnyira megtetszett, hogy attól kezdve már tudatosan kezdem kutatni ezeket a régi képeslapokat – emlékszik vissza gyűjtőszendvélyének a kezdetére a szentesi műszaki ezred alacsonyvízi hidépítő századának vezénylő-zászlósa. – Az 1945 előtti makói képeslapokat gyűjtöm. Korábban még a helyi zsidóipacsnak és a dorozsmai vásárban is lehetett ilyeneket vásárolni, de egy ideje már hiába keresem az ismerős árusokat.

Azóta internetes árveréseket látogatok és a más városokban élő gyűjtőkkel cserélgetek. Az ország bármely pontján könyvnyelben lehet ugyanis makói képeslapra találni, mint helyben, hiszen elküldésre készültek. Nagy átlagban egyébként úgy ezer forint körül lehet mostanában megvásárolni egy lapot, de a ritka darabokért – például az egykori zsinagógát ábrázolóért – 30 ezret kellene fizetnem. A makói gyűjtők számitása szerint úgy ötszáz fele képeslap készülhetett a városról. Közülük a legelső 1897-ben adták ki, ez az egyik legértékesebb darabja Halász Tamás mintegy négyszáz lapot számláló kollekciónak.

– Az 1900-as évek elején sokan foglalkoztak képeslapok kiadásával. Jövedelmező üzlet volt, egy 1896-os példány például bélyeggel együtt két krajcárba

Újsághirdetés 1921-ből.

Bodó Lajos puskaműves üzlete a Homonnai-ház földszintjén, 1934-ben.

került. A makói lapok többségét egyébként a helyi papírkereskedők készítették, és Homonnai Nándor fotográfus is sokat fényképezte a várost. Ezek a fotók hely-

fényképekkel mutatták be a várost, ahova megérkeztek, a fiatal emberek pedig üdvözlő sorokkal próbálták közelebb kerülni az imádott lány szívéhez – ol-

Katonai zászlószentelés a Korona Szálló előtt 1940. június 30-án. Középen Ferenczy Béláné zászlóanyja és Papp Sándor alezredes.

akaratlanul mások életének a részeseivé válnak.

– Abban az időben még nem volt telefon és a távirat sem jutott el mindenhova. A kapcsolattartás egyik leggyorsabb eszköze a képeslap volt.

Az otthonról elutazók beszámoltak az úton történetekről, a Makóra látogatók pedig a városról készült

vassa a lapok hátuljára írt üzeneteket Halász zászlós. – Voltak ugyanakkor üzleti képeslapok is, amelyeket leginkább a mostani bedobós reklámújságokhoz lehet hasonlítani: próbálták rávenni a címzettet a vásárlásra. Gyakran az alkudozások is postai úton történtek. A kereskedő megírta, hogy mennyibe kerül a portékája, a válaszokból pedig általában az derül ki, hogy a vevők sokkalták az árakat.

Gyűjteményét a makoano.hu weboldalon és négy könyvben tette közzé Halász Tamás. Nem képeskönyveket akart összeállítani, hanem olyan kiadványokat, amelyekből a város múltja is meg-

Návay Lajos földesíki birtokos, Eötvös József unokája.

Juhász Gyula, Espersit János, József Attila, Móra Ferenc, Károlyi Lajos, Réti Ödön és Vertán Endre.

A Csanád vármegyei nagy hadgyakorlat emlékére kiadott képeslap.

ismerhető. Ebben a város díszpolgára, a József Attília Múzeum volt igazgatója, dr. Tóth Ferenc segített.

– Helytörténeti értékét tekintve hiánypótló anyagot sikerült Tamásnak összeállítania. Becsülöm a kitartását, értékes munkát végzett, rengeteget dolgozott a könyveken. Az internetes oldalának köszönhetően pedig azok is megismerkedhetnek Makó értékeivel, műemlékeivel, akik még sohasem jártak a városunkban – foglalta össze a közös munka tapasztalatait az idős helytörténész.

Halász Tamás amellett, hogy dokumentálja szülővárosa történelmét, az elpusztított értékekre is megpróbálja felhívni a figyelmet. Régóta dédelgetett álma például Návay Lajos szobrának az újraöntése.

– Politikus, az országgyűlés alelnöke volt, akit a Tanácsköztársaság idején a menekülő vöröskatonák túszként hurcoltak magukkal. A kiskunfélegyházi vasútállomáson, április 29-én gyilkolták meg – idézi fel a földelaki földbirtokos halálának történetét Halász zászlós. – Makó szobrát állított Csanád vármegye egykori főjegyzője emlékére, amit aztán 1945-ben elbontottak. A Návayt ábrázó

A hivatásos és önkéntes tüzoltóság vezérkara 1936-ból.

ló alakot beolvastották, ebből készült a szovjet hősi emlékmű bronz talapzata. A két mellékalaknak viszont „megkegyelmezték”, jelenleg a városháza előtt állnak és néznek a semmibe – a középről hiányzó Návay felé. Ezt a szoborsoport szeretnék barátaimmal ismét eredeti szépségében, eredeti helyén látni. Rövidesen megkezdjük az előkészületeket, támogatásokat, pályázati lehetőségeket keresünk majd, s bízunk abban, hogy az önkormányzat is segíti majd a munkánkat. Návay alakját pedig a régi képeslapok és fényképek alapján fogjuk újraöntetni.

„Kenese” hadrendben

ÚJJÁSZÜLETŐ ÜDÜLŐ

A BALATON CSORDULTIG VÍZZEL, SÜLT HEKK IDÉN NYÁRON IS LESZ, MIKÉNT ÚJ PROGRAM ÉS À LA CARTE ÉTKEZÉS IS. ÍGY KÉSZÜL A SZEZONRA AZ MH BALATONKENESEI REKREÁCIÓS KÖZPONT (MH BRK), AMELY KATONAI ALAKULTKÉNT KIKÉPZÉSI RENDEZVÉNYEKNEK ÉS EGY AKNÁSZNASZÁDNAK IS HELYET AD MAJD.

Rohamléptekben közeledik a nyári strandszezon, nemsokára indul a vitorlásidény. Ám talán a legjobb hír a Balatonkenesén pihenni vágyó katonacsalladóknek mégiscsak az, hogy végre-valahára nem kell az étkezések vasszigorral betartandó kötelező időpontjaihoz igazítani egy-egy napjukat. Mert hogy a júniusban kezdődő főidényben a központba érkező vendégek választhatnak a teljes panziós ellátás és az à la carte étkezés között.

Jó lesz tehát megszokni az MH BRK rövidítést, hiszen az üdülő nem csak nevében újul meg. Mint ahogyan azt Kisbenedek Sándor ezredes, a tavaly tavasszal hadrendbe – és a vezérkari főnök közvetlen alárendeltségébe – került katonai szervezet parancsnoka kérdéseinkre részletesen kifejtette: az elmúlt, úgymond, akklimatizációs év után már idén kézzel fogható, szemmel látható válto-

zások várják a központba érkezőket. Persze az első év minden „új” katonai szervezet életében tartogat különleges kihívásokat. Mert legyen bármilyen régi is az üdülő, hadrendi elemként igenis új, 182 fővel működő szervezet.

– Tavaly integráltuk az intézményt a Magyar Honvédség vezetési, logisztikai és pénzügyi rendszerébe, kialakult a szervezeti forma, a működési rend, az okmányrendszer és a működéshez szükséges létszám is. Túl vagyunk egy átfogó vagyonfelmérő leltározáson, így most már pontosan tudjuk, milyen eszközökkel rendelkezünk – sorolja a parancsnok a 2013-as év üdülővendégek számára láthatatlan feladatait. Majd hozzáfűzi, hogy a sok nehézség ellenére eredményes évet zártak, és a tapasztalatokat, valamint a név nélkül leadott kérdőívek eredményeit feldolgozva idén már a saját terveikkel várják a főszezon kezdetét,

a június 16-ai szezonnyitót. Számtalan újdonság várja a vendégeket: a parthoz közeli részen összesen öt új árusítóhelyet alakítanak ki. Lesz külön grillkert, gofri- és palacsintaárus, koktélbár, hamburgerező, fagyaltos – a tavaly felújított régi büfében már „csak” sült halat, egytálélt és lángost lehet majd kapni. Ilyen módon a fenti finomságokhoz sokkal hamarabb juthatunk hozzá, és így sorok semmiképp sem fognak már kígyózni az egyetlen büfé előtt. De az étkezés nem minden, bővílni fog a programkínálat is.

– Egyik célunk, hogy az idelátogatók

jobban megismerhessék a Balaton környékét, így turnusonként a korábbinál több egész napos kirándulást, és félnapos programokat szervezünk – avat be a tervekbe Kisbenedek Sándor. – Balatonfűről Tihanyig például vitorlással vinnék a vendégeket. A központ 7–15 évesek számára, két turnusban vitorlástábor is szervez, amelynek keretében az elméleti és a gyakorlati felkészítés után az ifjak háromnapos vízitúrán vesznek részt. Na, nem utasként, hanem aktívan segíteni fogják a szakképzett felnőtt személyzetet a hajó kiszolgálásában.

Mivel lehetőségünk van arra, hogy a

IDEJE VOLT VÁLTANI

Kisbenedek Sándor ezredes 1974-ben, az egri katonai kollégiumban kezdte katonai pályafutását. A Kilián György Repülőműszaki Főiskola vadászirányító-megfigyelő szakán elvégzését követően 1982-ben került Taszárra, az ott állomásozó 31. Kapos Harcászati Repülőezredhez, ahol huszonhárom évig, az alakulat felszámolásáig szolgált – utolsó öt évében már parancsnokként. A délszláv válság idején kilenc éven keresztül dolgozott együtt itt az amerikai légierő tagjaival, majd 2005-től négy éven át az olaszországi Többnemzeti Légi Műveleti Központban (NATO Combined Air Operations Centre 5 – CAOC-5) szolgált. Jelenlegi beosztása előtt, 2011-től, az MH Légi Vezetési és Irányítási Központ törzsfőnöke volt. Összesen három alkalommal vett részt a Balkánon misszióban.

– Éltem-haltam a repülésért. Amikor megkerestek a beosztás ellátásával kapcsolatosan, sok mindent mérlegre téve úgy gondoltam: itt az ideje váltani. Nagy kihívás számomra ez az új szakterület – mondja a parancsnok.

bevételeinket visszaforgathassuk a központ fejlesztésébe, erre nézve is távlati tervek dolgoztunk ki. Ha minden jól alakul, akkor négy-öt éven belül a kor színvonalát tükrözi majd ez a csodálatos környezetben elterülő üdülő.

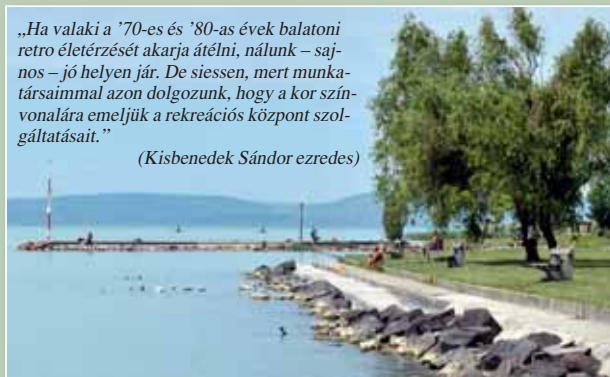
Mindehhez szorosan kapcsolódik, hogy folyamatban van a HM EI Zrt.

energiaracionalizálási programra beadott pályázatának elbírálása; siker esetén 2014 és 2020 között a meglévő ingatlanállományt teljes mértékben újrászigetelik, kicserélik a nyílászárókat, korszerűsítik a fűtési és elektromos rendszereket is. Ha mindez tényleg megvalósul, a központ energiaellátásának költsége mindössze a harmada lesz a jelenleginek, és az így felszabaduló anyagi forrásokat az épületek belső terének modernizálására és berendezésének cseréjére fordítanák, hogy azok se a hetvenes-nyolcvanas éveket idézzék.

Akár mennyire is a rekreáció a fő profil Balatonkenesén, ne feledjük, katonai szervezetről van szó, márpedig ilyen formán a kiképzési feladatok sem ma-

„Ha valaki a '70-es és '80-as évek balatoni retro életérzését akarja átélni, nálunk – sajnos – jó helyen jár. De siessen, mert munkatársaimmal azon dolgozunk, hogy a kor színvonalára emeljük a rekreációs központ szolgáltatásait.”

(Kisbenedek Sándor ezredes)

Az MH Balatonkenesei Rekreációs Központ alaprendelkezéséből adódóan biztosítja a Honvédelmi Minisztérium és háttérintézményei, valamint a Magyar Honvédség személyi állományának rekreációját, továbbá kiképzési rendezvényeknek is otthont ad. Nyári gyermektáborokat is szerveznek, szabad kapacitás esetén kereskedelmi rendezvényeknek, baráti találkozóknak helyszínt biztosítanak. A harminckett hektáron elterülő központ három szállodát, harmincegy faházat és két kikötőt üzemeltet.

kikötést gátló nádat is. A hosszú, partmenti sétányra húsz mobil padot helyeznek ki, hogy séta közben lehessen egy kicsit üldögni is.

A csónak- és a vitorlásokikötő környékét is teljesen felújítják, ami egyebek mellett azért szükséges, mert május közepéig az MH 1. Honvéd Tűzszerész- és Hadihajós Ezred egyik aknásznászárja is befut ide, új, balatoni állomáshelyére, az MH BRK honvédelmi célú vitorlásokikötőjébe. A Balatonban és környékén a tűzszerészek vízi úton könnyebben közelíthetik meg a bejelentett helyszíneket, és ezáltal munkájukat is hatékonyabban tudják elvégezni – ad magyarázatot Kisbenedek Sándor ezredes a hajó áttelepülésére.

Végezetül: idén várhatóan megjelenik a központban a Magyar Honvédség búvárkiképzéssel foglalkozó alakulatai is; szervez kiképzési célból, szigorúan csak szezonon kívül...

radhatnak el. Nem újdonság, hogy nagy-szerű (és költséghatékony) módszerrel, a szezon elején szokásos kisebb felújításokat más katonai szervezetek (mint például az MH 37. II. Rákóczi Ferenc Műszaki Ezred és az MH 5. Bocskai István Lövészdandár hódmezővásárhelyi alakulatának) katonái, illetve a Nemzeti

Köszölgálati Egyetem műszaki szakirányon tanuló hallgatói végzik. (Így mindenki jól jár: nekik gyakorlat, a központnak hasznos, a vendégek pedig szebb környezetben pihenhetnek.) Idén a stégek vízbe helyezése mellett felújítják a régi csónaktároló faházat, valamint eltávolítják a vízből a hajóforgalmat és a

Rangos elismerés

Többek között a szarajevói NATO-parancsnokság műveleti eljárásainak kidolgozásában elért kiemelkedő érdemeiért, valamint a munkájában tanúsított professzionális hozzáállásért a The Air Force Commendation Medal kitüntetést vehette át Sári Csaba őrnagy, az MH Összhaderőnemi Parancsnokság főtitjtje Merle D. Hart dandártábornoktól, a szarajevói NATO-parancsnokság parancsnokától. Az eseményen jelen volt a parancsnokságra látogató dr. Benkő Tibor vezérezredes, a Honvéd Vezérkar főnöke is. Sári Csaba őrnagy 2013 májusa és novemberé között teljesített balkáni missziós szolgálatot Hart tábornok parancsnoksága alatt.

Honvedelem.hu

Előadás a katonai pálya szépségeiről

A középfokú és OKI-s képzéseket is folytató LIA Iskola szolnoki tagintézményének felnőttképzési referense, Nagy István nyugállományú ezredes ismét érdekes programot szervezett a honvédelmi ismereteket tanuló szolnoki diákok számára. Ezúttal dr. Boldizsár Gábor ezredes tartott előadást, melynek során a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Karának dékánja – egyebek mellett – szólt a tanintézmény által nyújtott továbbtanulási lehetőségekről és a katonai pálya szépségeiről. Előadása után a dékán megtekintette a szolnoki 1. Torborzó- és Érdekvédelmi Központ épületében található hadkiegészítési szakgyűjteményt.

Tureczki András százados; fotó: Juhász Mariann zászlós

Felhívás Az **Alapítvány a Központi Honvédkórház Jövőjéért** közhasznú szervezet kéri önt, hogy személyi jövedelemadója 1 százalékával támogassa céljainak megvalósítását. Az alapítvány 15 esztendeje munkálkodik a magasabb szintű betegellátás infrastrukturális feltételeinek jobbtításán, anyagi támogatást nyújt műszerek, orvosi berendezések, egyéb gyógyító eszközök beszerzéséhez. Közhasznú céljai között szerepel a kórházi tudományos tevékenység anyagi ösztönzése, az egészségügyi és szociális célú hazai és külföldi oktatások, továbbképzések támogatása is. Adószám: 18094921-1-41.

IN MEMORIAM

2014. március 24. és április 18. között elhunyt:

Lakatos József ny. ezredes (82), Mónus István ny. ezredes (78), Krepeta Sándor ny. ezredes (79), Benke Máttyás ny. alezredes (87), Magyar Gyula András ny. alezredes (70), Molnár László ny. alezredes (83), Sólymosi István ny. alezredes (80), Szentandrás Pál ny. alezredes (97), Tamási László György ny. alezredes (87), Zámola Jenő ny. alezredes (67), Bacsa János ny. alezredes (70), Bondor János ny. alezredes (84), Karácsonyi László ny. alezredes (80), Pankotai Tihamér ny. alezredes (84), Tóth Pál ny. alezredes (93), Váradai János ny. alezredes (82), Kovács István ny. alezredes (60), Németh Gusztáv ny. alezredes (61), Páll Gábor ny. alezredes (61), Sántavy Gyula ny. alezredes (86), Sas Róbert ny. alezredes (86), Turcsányi Sándor ny. alezredes (84), Hullám István ny. alezredes (86), Károlyi József ny. alezredes (77), Csankó József ny. őrnagy (81), Fülöp Béla ny. őrnagy (79), Orosz Péter ny. őrnagy (62), Rác Sándor ny. őrnagy (62), Rác Tibor ny. őrnagy (60), Cseri Károly ny. őrnagy (84), Szabó Sándor ny. őrnagy (82), Szarka Lajos ny. őrnagy (90), Szabó Miklós ny. őrnagy (84), Hegyesi Károly ny. őrnagy

(88), Kiss János ny. őrnagy (55), Sutyák Pál ny. őrnagy (80), Szalóki Miklós ny. őrnagy (62), Zelenka József ny. százados (80), Gáspár Ferenc ny. százados (57), Hollósi József ny. százados (82), Varga Sándor ny. százados (49), Szigeti László ny. százados (44), Fekete Ferenc ny. törzsszászlós (84), Tolnai Istvánné ny. törzsszászlós (82), Hegedűs Lajos ny. törzsszászlós (75), Vargyas Béla ny. törzsszászlós (87), Danzyik Alfréd ny. törzsszászlós (72), Pintér József ny. törzsszászlós (66), Kindla László ny. zászlós (82), Kmety János ny. zászlós (84), Eyed Imre ny. zászlós (51), Marozsán Lászlóné ny. zászlós (56), Novák Ferenc ny. zászlós (46), Balási Lajos Zoltán ny. főtörzsrőrmester (61), Bojda János ny. főtörzsrőrmester (81), dr. Prekub Jánosné ny. főtörzsrőrmester (55), Tóth István ny. főtörzsrőrmester (80), Török Imre ny. főtörzsrőrmester (58), Gyimóti László ny. főtörzsrőrmester (55), Keszei János ny. főtörzsrőrmester (78), Tomposné Takács Mária ny. főtörzsrőrmester (47), Bogdán Józsefné ny. közalkalmazott (78), Páll Istvánné ny. közalkalmazott (78), Bárácz Istvánné ny. közalkalmazott (77), Szalai Béla ny. közalkalmazott (88), Pécsi József ny. közalkalmazott (70), Sárárdi Terézia Piroška ny. közalkalmazott (74), Kneifel Istvánné ny. közalkalmazott (85).

EMLEKÜKET KEGYELETTEL MEGŐRIZZÜK.

A TERRORIZMUS CSAPDÁJÁBAN

„Napjainkban a terrorizmust az egyén, a társadalom és az infrastrukturák biztonságát leginkább fenyegető jelenség közé soroljuk. Manapság szinte nem múlik el úgy nap, hogy a hírgyöngyök ne tudósítanának halálos áldozatokkal járó terrorcselekményekről. A terrorizmus kifejezés beköltözött a globalizáció korát élő emberek mindennapjaiba, a szó tartalma és lényege azonban mást jelent Pakisztánban, Indiában vagy Afganisztánban, mást Izraelben, Irakban, az Egyesült Államokban, illetve hazánkban. A terrorfenyegettség közvetve mégis érint mindenkit, mert a terrorakciók hatásai túlmutatnak azokon a térségeken, ahol a terroristák naponta támadnak, így érinthetik Magyarországot is.”

Többek között ezek a megállapítások támasztják alá a Zrínyi Kiadó most megjelent kötetének, Horváth L. Attila A terrorizmus csapdájában című könyvének aktualitását. Magyarország szerencsére azon országok közé tartozik, ahol közvetlenül aránylag ritkán tapasztalhattuk a terroristák hatásait, a nemzetközi terrorcsoportok jelenleg nem jelentenek komoly fenyegetést hazánk biztonságára. Ezt elsősorban annak „köszönhetjük”, hogy a közép-európai országok terrorfenyegetettsége alacsony szintű, ugyanakkor egy, a terrorfenyegettség globális veszélyét figyelmen kívül hagyó ország könyven válhat célponttá. Nemzetközi egyezmények sora kötelezi az államokat, köztük hazánkat is arra, hogy valamilyen formában vállaljanak részt a terrorizmus elleni küzdelemből.

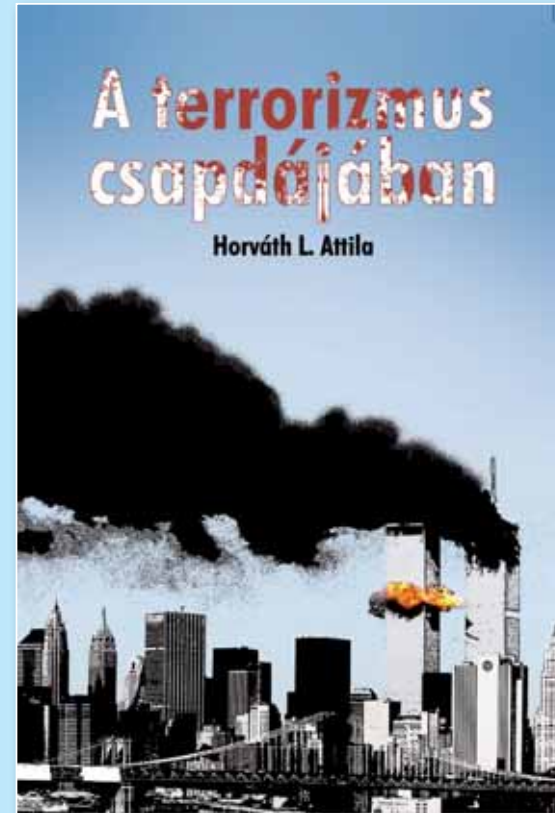
A szerző a terrorizmus jelenségét nehezen leküzdhető csapdahelyzetként ábrázolja, a terrorcsoportok lehetséges célpontjainak vizsgálatát a térbeli jellemzők alapján mutatja be. Többek között arra keresi a választ, hogy hol támadhatnak a terroristák napjainkban, miért kedvezőbbek a nagyvárosok térjellemzői a terrorservezetek számára, melyek lehetnek a terrortámadások következményei, hogyan lehet megakadályozni a túszejtő akciókat anélkül, hogy a terroristák követeléseinek eleget tennének az érintett kormányzatok.

A könyv a közlekedési rendszer terrorfenyegetettségének bemutatásával és elemzésével, illetve külön esettanulmá-

nyokkal is érzékelteti a terrorizmus konkrét veszélyeit. Egy-egy eset tárgyalása, valamint az események részletes bemutatása kapcsán arra is rámutat, hogy milyen „banális” hibákat követhetnek el a terroristák, és miben hibázhatnak az állami szervek, illetve a terrorláhrító erők. A tengeri hajózással foglalkozó alfejezet külön foglalkozik a terrorizmus fogalmkörébe nehezen besorolható kalózkodás veszélyeivel is. Bár a tengeri kalózkodás és a terroristák közvéleményben egyenlőségjelet tenni, a kalózkodásból keletkezett extra jövedelem gyakran a terrorcsoportok finanszírozását szolgálja. Ráadásul a globális ellátási láncok útonvalóan fenyegetése igen komoly világgazdasági problémát is okozhat.

A valós veszélyek bemutatása mellett a szerző az olvasót szeretné megnyugtatni, miszerint nem kell terroristát látni „minden bokorban”. Bár kétségtelen, hogy a terrorfenyegettség az életünk részévé vált, a magunk mindennapi nyugodt és békés életét nem kell feladni. Annak ellenére sem, hogy felelőtlenség lenne, ha nem vennék tudomásul a veszélyről – akár az egyén, akár a kormányzat szintjén.

Az igen bő és mindenre kiterjedő szakirodalmi hivatkozások alapot nyújtanak a terrorizmussal foglalkozó szakemberek munkájához, a további kutatások folytatásához is, a téma iránt érdeklődő olvasóknak pedig segítenek eligazodni a hasonló kiadványok útvesztőiben, a terrorizmussal és a tengeri kalózkodással kapcsolatos kérdések megválaszolásában.

Kőbe vésve, bronzba öntve

HONVÉDSZOBOR A NÉVTELEN HŐSÖKNEK

Az 1848/49-es forradalom és szabadságharc egyik csúcspontja volt a budai vár 1849. május 21-i visszavívása. Ez a fényes győzelem gyakorlatilag megkoronázta a tavaszi hadjárat addigi sikereit, hiszen Pest-Buda magyar kézre kerülésével vált teljessé az ország felszabadítása. E diadal lehetővé tette azt is, hogy a kormány és az országgyűlés visszaköltözhesen a forradalom bölcsőjének számító fővárosba. A harcban részt vett, illetve annak során elesett honvédek emlékének megörökítésére a budai és óbudai honvédegyesület 1871-ben indított gyűjtést. Az emlékmű felállításának helyszínéként szóba került a Krisztinaváros, majd a Fazekas tér (mai nevén Szilágyi Dezső tér), végül a várbeli Dísz térre esett a választás.

A felajánlásokból, adományokból 1889-re 36 000 forint gyűlt össze, melynek birtokában az egyesület Zala Györgyöt bízta meg az emlékmű elkészítésével. Az ő nevéhez fűződik a tizenhárom aradi vértanú emlékművének megalkotása is: e munkát eredetileg Huszár Adolf nyerte el, ám a kiváló szobrász 1885-ben bekövetkezett halála után Zala Györgyre várt a végleges kivitelezés. A műalkotást 1890. október 6-án leplezték le Aradon, ám 1925-ben – amikor a város már Romániához tartozott – eltávolították eredeti helyéről. 2004. április 25-én aztán az addig különböző helyeken tárolt szobrot ismét felállították, ezúttal a román–magyar megbékélésnek szentelt emlékparkban, azaz a Megbékélés Parkban.

Zala György a budavári emlékmű elkészítéséhez szabad kezet kapott. A talapzat tervezésére Schickedanz Albertet kérte fel, míg a megvalósításra szánt végleges tervét 1890-ben mutatta be a honvédegyesületnek. A budapesti belga nagykövét közbenjárására a brüsszeli állami ércöntő cég, a Compaigne des Bronzes rövid határidővel vállalta az öntést, amiért a művész hálából a belga állami múzeumnak ajándékozta a szobor gipszmintáját. A műalkotást 1892 októberében szállították haza, majd állították fel a Dísz téren, a Krisztinaváros felőli bástyák felett; itt törtek be először a várba a győztes honvédek. Az avatási ünnepséget a halottak napjára tervezték, ám végül 1893. május 21-re halasztották.

A mozgalmas szoborcsoport középpontjában egy törött ágyúcsövön álló sebesült honvédtisztet láthatunk, aki bal kezével zászlót emel a magasba, míg jobbában kardot tart. Mögötte Génusz alakjának szobra emelkedik, amint az érdem koszorúját készíti a katona homlokára helyezni. A bronzból készült emlékmű egy lépcsőzetes alépitményre helyezett mészkö talpazaton áll. Az alépitmény négy sarkát egy-egy ágyúgolyó, illetve egy hatalmas bronzkoszorú díszíti. Utóbbit a honleányi alapítvány

rendelte meg Zala Györgytől, aki azt pálmából, babérból és különböző virágokból – rózsza, liliom, álomhozó mák, krizantém, harangvirág, ló-tusz, napvirág – formált meg, szalagján pedig „A magyar nők” felirat olvasható. A koszorú csak a szobor leleplezését követően készült el a Beschorner-féle ércöntődében, így az avatás idejére a gipszmintát helyezték el az alépitményen.

A talpazatra Buda visszavívásának dátumát, illetve a „SZABAD HAZÁÉRT” feliratot vészték. Fölötte bronzból készült babérág és aranyszítt ötágú csillag látható; utóbbi – sok más jelentése mellett – a génusz, a hősiesség, az önfeláldozás szimbóluma. A bronz babérágat átfogó szalagra „A névtelen hősöknek”, míg a honvédtiszt kezében lévő zászló zászlószalagjára a „Szabadság vagy halál” felirat került.

Feith László

Fotó:
Rácz Tünde

KATONAI MAGAZIN AZ M1-EN

14 05 18

CÉLKERESZT BEN

WWW.FACEBOOK.COM/CELKERESZTBEN